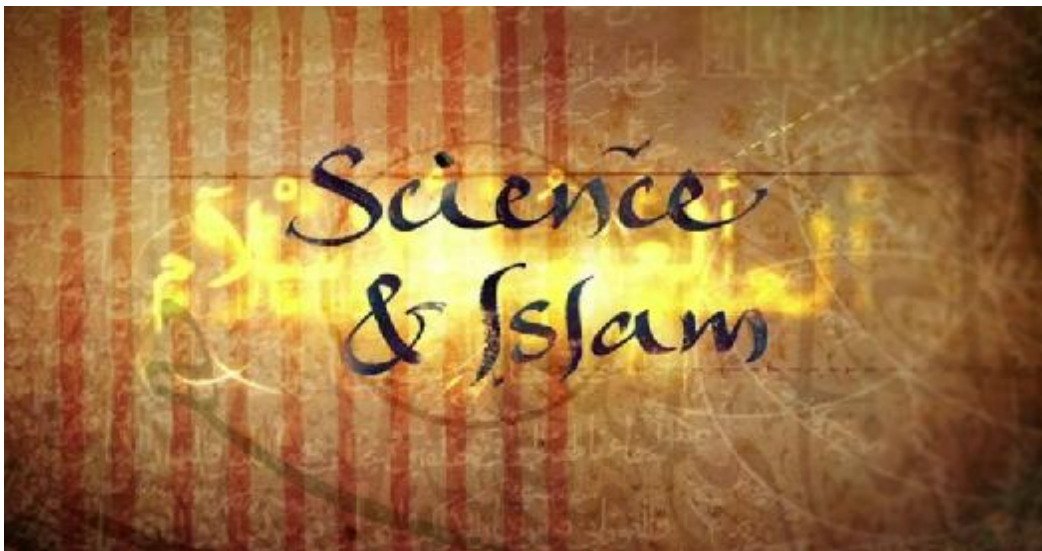

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*Η ΑΠΟΨΗ ΤΩΝ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΩΝ ΣΤΗ
ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ*

ΝΑΣΣΑΝΙ ΤΑΓΡΙΝΤ

ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΑΙΓΙΟ 2012

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους 2010- 2011, στο τμήμα Φυσικοθεραπείας (παράρτημα Αιγίου) του Ανωτάτου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Πατρών.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον υπεύθυνο καθηγητή του τμήματος κ^ο Κουτσογιάννη Κωνσταντίνο για την άριστη συνεργασία, τις επιστημονικές συμβουλές, αλλά κυρίως για την αμέριστη και πολύπλευρη συμπαράστασή του, σε όλη τη διάρκεια της πτυχιακής μου εργασίας.

Επίσης, θα ήθελα να εκφράσω τις ειλικρινείς και θερμές μου ευχαριστίες σε όλα τα μέλη του τμήματος Φυσικοθεραπείας για την καταλυτική συμβολή του καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Τέλος, οφείλω να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για την ηθική συμπαράσταση και την υπομονή τους όλο αυτό το διάστημα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συνύπαρξη διαφορετικών λαών, με διαφορετική κουλτούρα και θρησκευτικές πεποιθήσεις, στον Ελλαδικό χώρο, έγινε η αφορμή για την εκπόνηση της παρούσας ερευνητικής εργασίας.

Σκοπός λοιπόν ήταν να μελετηθεί η επίδραση των διαφορετικών θρησκειών ως προς την άποψή τους στις ιατρικές εφαρμογές, τόσο με βάση την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας όσο και με βάση τις προσωπικές απόψεις ασθενών, ιατρών και θρησκευτικών εκπροσώπων. Το Ισλάμ και ο Χριστιανισμός παρόλο που έχουν πολλά κοινά σημεία στις διδαχές περί ασθένειας και ιατρικής πράξης, ταυτόχρονα έχουν και πολλούς διαφορετικούς περιορισμούς άλλοτε απαραίτητους να εφαρμοστούν στην πράξη και άλλοτε όχι. Εν έτη όμως 2012 η εφαρμογή όλων όσων προστάζει η θρησκεία ίσως και να μην εφαρμόζονται όταν δημιουργηθεί η ανάγκη για έναν διαφορετικό τύπο και συνθήκες ιατρικής περίθαλψης. Σημαντικό σημείο στην παρούσα εργασία είναι φυσικά η διάκριση ανάμεσα στα δύο φύλλα είτε βρισκόμαστε στην πλευρά του ασθενή είτε του ιατρού. Τέλος, συγκριτικά μέσω προσωπικών βιωμάτων που συλλέγονται με τη χρήση ερωτηματολογίου, αλλά και μέσα από συνεντεύξεις ιατρών και μουφτήδων γίνεται προσπάθεια να εξαχθούν αποτελέσματα τα οποία να οδηγήσουν σε μία ξεκάθαρη άποψη για την εφαρμογή των θρησκευτικών στάτους στον Ελλαδικό και Ευρωπαϊκό γενικότερο χώρο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
-----------------------	----------

ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ

ΚΑΙ Η ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΚΟΡΑΝΙΟΥ	5
--	----------

1.1. ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΖΩΗΣ	6
----------------------------------	---

1.2. ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΟΤΕΡΩΝ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ	6
--	---

1.3. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΤΙΚΗΣ ΧΩΡΟΚΑΤΑΚΤΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ	9
--	---

1.4. ΚΟΙΝΩΤΙΚΟΣ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ	12
-----------------------------------	----

1.5. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΗΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΟΥ ΚΟΡΑΝΙΟΥ	13
--	----

1.6. ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΑΛΟΡΑ	15
------------------------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ	18
-----------------------------------	-----------

2.1. ΚΑΝΟΝΕΣ ΗΘΙΚΗΣ	19
---------------------------	----

2.2. ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ	20
---------------------------------	----

2.3. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ	21
---------------------------------	----

2.4. Η ΙΣΧΥΣ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ	24
2.5. Η ΓΝΩΜΗ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ	24
2.5.1.ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	25
2.5.2.ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ	25

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ.....29

3.1 Οι πατέρες της Εκκλησίας	30
3.2. Το ανθρώπινο σώμα και οι ιατρικές παρεμβάσεις (μεταμοσχεύσεις)	33
3.4 Η σεβασμός στο ανθρώπινο σώμα και μετά τον θάνατο	35

ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΣΚΟΠΟΣ	38
ΜΕΘΟΔΟΣ	38
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	38
ΣΥΖΗΤΗΣΗ	48
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	49
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	54

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τις τελευταίες δεκαετίες η Μουσουλμανική κοινότητα έχει επεκταθεί με τη μορφή μετανάστευσης σε πολλές Χώρες.

Συγκεκριμένα και σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία (Badran W. 2007) σε ολόκληρη τη γη οι ισλαμιστές φτάνουν περίπου το 1 δις. Οι λόγοι αυτής της πληθυσμιακής αύξησης περιλαμβάνουν αναγκαστική μετοίκιση λόγω συνθηκών πολέμου, πείνας, οικονομικών δυσχερειών και δυσμενών συνθηκών εργασίας καθώς επίσης αναφέρεται και μεγάλος αριθμός ατόμων που οικιοθελώς μεταναστεύουν λόγω αναζήτησης καλύτερων ευκαιριών μόρφωσης (πανεπιστημιακή εκπαίδευση).

Όσο αφορά την μεταναστευτική πολιτική των χωρών προέλευσης αυτών των μεταναστών επισημαίνουμε ότι δεν ακολουθεί πάντα την ίδια πορεία. Η πολιτική κάθε μουσουλμανικής χώρας είναι αυτή που αποφασίζει τα κριτήρια που απαιτούνται και τον βαθμό στον οποίο κάποιος δικαιούνται να φύγει από τη χώρα του.

Ειδικότερα στην Ελλάδα, οι μουσουλμάνοι υπολογίζονται λίγο παραπάνω από το μισό εκατομμύριο. Προέρχονται κυρίως από χώρες όπως η Αλβανία, η Ασιατικές και Αραβικές χώρες. Συνήθως τα επαγγέλματα στα οποία απορροφώνται είναι οι οικοδομικές και αγροτικές εργασίες καθώς επίσης πολλοί είναι αυτοί που καταπιάνονται με το εμπόριο. Τέλος ένα μεγάλο ποσοστό έχει επιλέξει την Ελλάδα για το μορφωτικό επίπεδο σπουδών που προσφέρει σε προ και μεταπτυχιακό στάδιο.

Στατιστικά στοιχεία αναφέρουν τη διαδρομή και εγκατάσταση μουσουλμάνων σε χώρες τόσο ευρωπαϊκές όσο και εκτός Ευρώπης σε χώρες που πληθυσμιακά είναι μεγαλύτερες από την Ελλάδα.

Οπουδήποτε όμως και να δημιουργήσουν μία νέα πατρίδα, κάθε ένας από τους μουσουλμάνους μετανάστες μεταφέρει όλα τα στοιχεία της κουλτούρας του, συνεχίζει να τηρεί τα ήθη και τα έθιμα της χώρας που γεννήθηκε, διατηρεί το γλωσσικό του ιδίωμα και βέβαια ακολουθεί όλα όσα του δίδαξε η θρησκευτική του παιδεία μέσω της συνεχούς πίστης του στην αντίστοιχη θρησκεία. Το γνωστό σε όλους Ισλάμ.

Το Ισλάμ ή Ισλαμισμός καθορίζεται από την ισόβια πίστη στον Αλλάχ ο οποίος είναι ο ίδιος ο θεός, και έχει σαν προφήτη του τον Mohamed (Μωάμεθ) καθώς επίσης καθορίζεται και από τις επιταγές του κορανίου. Η θρησκευτική ζωή των μουσουλμάνων, διάγεται και συμβαδίζει σύμφωνα με τις εντολές, τους κανόνες και τα θέματα ζωής (κοινωνικά, οικογενειακά, γάμου, οικονομικά κ.α.), χαρακτήρα και συμπεριφοράς που εμπεριέχονται στο λόγο του θεού.

(Κοράνι **Bà** Αλλάχ)

(Λόγος **Bà** Θεός)

Η προσαρμογή στην καθημερινότητα και τους κανόνες της ζωής σε μία νέα χώρα που τους φιλοξενεί, δεν σημαίνει ότι χάνουν οποιοδήποτε από τα παραπάνω στοιχεία. Έτσι μια από τις βασικότερες προϋποθέσεις, αλλά και ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα είναι η ιατρική τους περίθαλψη. Γενικά όντας ξένος ανάμεσα σε ξένους αντιμετωπίζεις και άλλα προβλήματα που λίγο πολύ ξεπερνιούνται (π.χ. η γλώσσα, η εκπαίδευση, η ένταξη στη κοινότητα) η ιατρική όμως περίθαλψη είναι βασικό στοιχείο μέριμνας του κορανίου, πράγμα που αυτομάτως χρειάζεται ειδική διαχείριση και συμπεριφορά τόσο από τον ιατρό όσο και από τον ασθενή. Είναι απαραίτητη η σωστή διαχείριση και ο σεβασμός απέναντι στους κανόνες του λόγου του θεού για την υγεία σε όποια χώρα και αν βρίσκεται κάποιος μουσουλμάνος και για οποιαδήποτε ασθένεια.

Συνεπώς, οι κανόνες που πρέπει να ακολουθήσουν ανάλογα με το αν η χώρα φιλοξενίας είναι μουσουλμανική ή όχι συνοψίζονται στους εξής: κανόνες δεοντολογίας, κανόνες σεβασμού ως προς τα μέρη του σώματος, κανόνες συμπεριφοράς απέναντι στον άνδρα και αντίστοιχα στη γυναίκα ασθενή, κανόνες επιλογής αλλόθρησκου ιατρού και άλλες επιλογές περίθαλψης που θα αναλυθούν στην παρούσα εργασία.

Ταυτόχρονα παρουσιάζεται η πλευρά του τομέα ιατρικής, οι απόψεις της επιστημονικής ιατρικής κοινότητας, πιθανές συγκρούσεις με τη θρησκεία, απλές απόψεις, αδιέξοδα αλλά και λύσεις σε ένα τόσο σημαντικό πρόβλημα.

Ειδικότερα στον τομέα της ιατρικής και της φυσικοθεραπείας στην Ελλάδα κάποιος από αυτούς τους κανόνες τηρούνται και κάποιοι όχι.

Αυτό οφείλεται σε ποικίλους παράγοντες όχι απαραίτητα θρησκευτικούς αλλά κυρίως προσωπικών πεποιθήσεων.

Σε μία χώρα αμιγώς χριστιανική όπως η Ελλάδα προκύπτουν πολλά ερωτήματα προς διερεύνηση, ανάλυση και επίλυση, σε σχέση με το ρόλο της εξέτασης των μουσουλμάνων ασθενών, και ειδικότερα για τις επιλογές του ιατρικού προσωπικού.

Παρακάτω η έρευνα εστιάζεται στη γυναίκα ασθενή και πώς ορισμένα στοιχεία αυτής επηρεάζουν (περισσότερο από τον άνδρα) την επιλογή του γιατρού.

Κάποια από τα ερωτήματα που πρέπει να απαντηθούν είναι: Η σχέση και η συμπεριφορά του χριστιανού ιατρού προς τη γυναίκα ασθενή, η σύγκριση στην ηθική προσέγγιση του θέματος από τον ιατρό απέναντι σε αλλόθρησκους

ασθενείς. Τέλος σημαντικό ερώτημα που απαντάται είναι το αν υπάρχουν παρόμοιες αντιλήψεις του Ισλαμικού με τον Χριστιανικό κόσμο, αν υπάρχει συσχέτιση και διαφορές.

Βιώματα του μουσουλμανικού πληθυσμού της Ελλάδας αλλά και όσων χριστιανών έχουν περιθάψει ισλαμιστές περιγράφονται και αναλύονται σε ένα πλαίσιο που διαχωρίζει αλλά και ενώνει την θρησκεία με την επιστήμη με σκοπό την αλληλοβοήθεια των δυο θρησκειών, τον αλληλοσεβασμού και την κατανόηση στα πιστεύω και στις αρχές του κάθε λαού.

ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

“Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ Η ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΚΟΡΑΝΙΟΥ”

1.1 ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΖΩΗΣ

Η σύγχρονη ανθρώπινη κοινωνία δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη μοναδικότητα του ανθρώπου, στις ελευθερίες, τα δικαιώματα και τις ιδιορρυθμίες του. Αυτή η σύγχρονη εστίαση στο πρόσωπο συμφωνεί με τη θρησκευτική ιδέα της μοναδικότητας κάθε ανθρώπινης ζωής και της απόλυτης αξίας της. Κάθε ανθρώπινο ον θεωρείται το Στέμμα της Δημιουργίας.

Η θρησκεία μας διδάσκει επίσης ότι όλα τα ανθρώπινα όντα συνδέονται μεταξύ τους με πνευματικούς δεσμούς. Είναι αλληλοεξαρτώμενα και δεμένα μεταξύ τους. Το κακό που γίνεται σε οποιοδήποτε ανθρώπινο ον, επηρεάζει αναπόφευκτα και ολόκληρη την υπόλοιπη ανθρωπότητα. Με αυτή την έννοια μπορούμε να μιλάμε για το σώμα της ανθρωπότητας (Βλαβιανού-Αρβανίτη, Α., 1990) Σύμφωνα με τη Βίβλο, όλα τα ανθρώπινα όντα, ανεξάρτητα από φυλή και εθνότητα, κατάγονται από τον Αδάμ και την Εύα.

Σε συμφωνία με τις θρησκευτικές αντιλήψεις, όλες οι μορφές του βίου συνιστούν μία ολότητα. Είναι μέρη ενός συνόλου και το καθένα εκτελεί τη δική του συγκεκριμένη λειτουργία. Σήμερα, δημιουργούνται καινούργιοι δεσμοί ανάμεσα στην επιστήμη και τη θρησκεία, οι οποίοι βασίζονται στη νευρολογική και ψυχολογική έρευνα.

Προστατεύοντας και προωθώντας το βίο, οι άνθρωποι ανταποκρίνονται σε βασικές θρησκευτικές αρχές, και έχουν την πνευματική υποστήριξη από κάθε θρησκεία. Η επιστήμη προσφέρει συνεχώς νέες διαστάσεις της ιδέας της ενότητας του βίου. "Όσο περισσότερο εισβάλλουμε στον μικροσκοπικό κόσμο, τόσο βλέπουμε τον κόσμο ως ένα σύστημα αχώριστων, αλληλεπιδρώντων και αέναων συστατικών, με τον άνθρωπο ως ένα αναπόσπαστο μέρος του συστήματος. Σε ένα τέτοιο κόσμο, οι επιστημονικές ανακαλύψεις μπορούν να βρίσκονται σε πλήρη αρμονία με τα θρησκευτικά πιστεύω." (Long, M., 1981)

1.2.ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΟΤΕΡΩΝ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ

Η Εβραϊκή Θεώρηση

Βασισμένη στην Παλαιά Διαθήκη η Ιουδαϊκή φιλοσοφία δηλώνει, ότι ο Αδάμ είχε ορκιστεί "να ζει αρμονικά" με όλα τα πλάσματα του Θεού (Rabbi Arthur H., 1986). Έτσι, στην αρχή του χρόνου, ενώπιον του Θεού ο άνθρωπος αποδέχτηκε την ευθύνη για όλα τα πλάσματα. "Οποιοσδήποτε είναι σπλαχνικός σε όλα τα πλάσματα είναι απόγονος του προγόνου μας Αβραάμ." (Rabbi Arthur H., 1986). Αυτοί λοιπόν που πιστεύουν στον Ιουδαϊσμό πρέπει να ασχολούνται με δραστηριότητες που στοχεύουν στη διατήρηση και προώθηση του βίου.

Στον Εκκλησιαστή είναι γραμμένο: "Όταν ο Θεός δημιούργησε τον πρώτο άνθρωπο, τον πήρε και τον προειδοποίησε για όλα τα δέντρα του κήπου της Εδέμ, λέγοντας, "Δες τα έργα Μου, πόσο όμορφα και τέλεια είναι και όλα αυτά τα δημιούργησα Εγώ για σένα. Πρόσεξε μήπως και χαλάσεις και καταστρέψεις τον κόσμο Μου. Γιατί αν τον χαλάσεις δεν υπάρχει κανείς για να τον διορθώσει για σένα." Μία μεγάλη ευθύνη βαραίνει στους ώμους όλων των πολιτών του κόσμου, για να εξασφαλιστεί η συνέχεια του κόσμου για τις μελλοντικές γενεές (Gilboa, M., 1989).

Η έννοια της διαφύλαξης της βιο-ποικιλότητας είναι από τα βαθύτερα μηνύματα του Ιουδαϊσμού, όπως αποκαλύπτεται στην περίπτωση της Κιβωτού του Νώε. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο Θεός παραγγέλλει στο Νώε να διαφυλάξει στην Κιβωτό ζεύγη από όλα τα είδη, καθαρά ή μη καθαρά, ανεξάρτητα δηλαδή από τη χρησιμότητά τους για το ανθρώπινο είδος (Rabbi N. S., 1992).

Σύμφωνα με τη Γένεση, ο Αδάμ καλείται από το Θεό να γεύεται τους καρπούς και να φροντίζει τον κήπο της Εδέμ. Το νόημα της ανθρώπινης κυριαρχίας στον κόσμο, σύμφωνα με την Ιουδαϊκή θεώρηση, δεν είναι δυναστεία και εκμετάλλευση, αλλά προστασία και φροντίδα του ανθρώπου για κάθε είδος της Δημιουργίας (Rabbi N. S., 1992).

Η Χριστιανική Θεώρηση

Το βαθύτερο απ' όλα τα ηθικά μηνύματα της Χριστιανικής Πίστης, το κήρυγμα της αγάπης προς τον πλησίον και προς τον κόσμο, κλείνει μέσα του τη διάσταση της αρμονικής συνύπαρξης και του σεβασμού προς τη ζωή.

Το σώμα του βίου θεωρείται ιερό. Τα πλάσματα επί της Γης δεν είναι μόνο αλληλεξαρτώμενα αλλά εξαρτώνται επίσης από το Θεό και την αγάπη Του. Η ζωή εξαρτάται από την επικοινωνία με το Θεό. Ο αποχωρισμός από το Θεό οδηγεί τελικά σε δυσαρμονία (Καράς, Μ., 1991).

Η Εκκλησία φροντίζει για την ανθρωπότητα, το βιο-περιβάλλον και την αλληλεξάρτηση τους κατά την εκτέλεση του μυστηρίου της Θείας Κοινωνίας και στην καθημερινή ζωή. Ο κλήρος θεωρεί συνεπή με τη θεολογική διδασκαλία τη σημαντική αποστολή της διατήρησης του βίο-περιβάλλοντος και της προώθησης των αξιών του βίου στον ανθρώπινο πολιτισμό. Στοχεύει στην περιφρούρηση του βιο-περιβάλλοντος. Η Χριστιανική πίστη τονίζει το ρόλο και την αλληλεξάρτηση όλων των πλασμάτων της Γης.

Σύμφωνα με ορισμένες ερμηνείες (Οικονόμου, Η, 1994) η καταστροφή του βιο-περιβάλλοντος εκτίθεται στην Αποκάλυψη του Ιωάννου, η οποία αναφέρει ότι οι άγγελοι προκαλούν την καταστροφή της βλάστησης (πρώτος άγγελος), τη ρύπανση των νερών (τρίτος άγγελος) και του αέρα (πέμπτος άγγελος). Μία

αιτιολογία για την καταστροφή του βιο-περιβάλλοντος είναι "η άρνηση της Θείας δημιουργίας και Οικονομίας" και η προσήλωση στην "απόλυτη πολιτική οικονομία" (Οικονόμου, Η,1994).

Σύμφωνα με τον Άγιο Γρηγόριο, ο άνθρωπος "έχει μεικτή φύση, Βασιλιάς όλων πάνω στη Γη, αλλά υποτελής στον ουρανό, είτε βρίσκεται στη Γη είτε στον ουρανό. Για αυτό, η κυριαρχία του ανθρώπου δεν του παρέχει την άδεια κατάχρησης και καταστροφής." "Κάθε ανθρώπινη πράξη ανευθυνότητας έναντι σε αυτή τη Θεία σοφία, η οποία στηρίζει και δίνει νόημα στην αλληλεξαρτώμενη αρμονία του σύμπαντος." (Father L. S., 1986).

Το στοιχείο που ανέδειξε τον άνθρωπο σε άρχοντα της δημιουργίας, είναι ο νους, το λογικό κριτήριο. Σ' αυτόν οφείλονται η πρόοδος και η εξέλιξη, αλλά και οι κίνδυνοι που αυτές εμπεριέχουν. Μόνο η σωστή `αγωγή' του ανθρώπου, η εκπαίδευση που θα έχει σκοπό, όχι μόνο τη γνώση, αλλά και την εσωτερική αναζήτηση της αλήθειας, μπορεί να προστατεύσει το βίο από τους κινδύνους αυτούς (Μπόνη, Κ. 1990).

Ο Χριστιανισμός χαρακτηρίζεται από μία παλαιά παράδοση φροντίδας για το βιο-περιβάλλον, ανατροφής και φροντίδας των ζώων και περιποίησης για τα φυτά. Ο Άγιος Φραγκίσκος της Ασίζης, που η κατοικία του έγινε η έδρα σημαντικής διαθρησκευτικής συνάντησης, αναφέρεται πως ήταν περικυκλωμένος από όλα τα πλάσματα εξετάζοντας προσεκτικά την πλάση, ακούγοντας τις μυστηριώδεις φωνές της. Οι Βενεδικτίνοι καλόγεροι θεωρούν την αποστολή τους ως μία "διαχείριση των φυσικών πηγών, μία αρμονική ένωση ανάμεσα στην προσευχή και την εργασία." (Father L. S., 1986).

Το Ορθόδοξο Οικουμενικό Πατριαρχείο θεωρεί καθήκον του τη συνέχιση και τη διατήρηση του νοήματος της ζωής στον πλανήτη μας. Τονίζει ακόμα, σε αυτό το γενικό βιο-περιβαλλοντικό πλαίσιο, την μοναδικότητα κάθε ανθρώπινου όντος. Η Ορθόδοξη Εκκλησία διδάσκει το σεβασμό του βίου, την παρατήρηση και μελέτη του μεγαλείου του θεωρώντας "Κάθε μικρό πλάσμα ως παρουσία του Δημιουργού." (Vlavianos A., Ed.). Καθώς τονίζει το Οικουμενικό Πατριαρχείο, κάθε καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος από τον άνθρωπο αποτελεί "προσβολή κατά του Δημιουργού και προξενεί θλίψιν."²² Οι πιστοί καλούνται "να ευαισθητοποιηθούν εις την σοβαρότητα της αμαρτίας αυτής και να ενστερνισθούν το ανάλογον ήθος. Να παύσουν να θεωρούν εαυτούς ως ιδιοκτήτας της φύσεως και να αντιλαμβάνονται την αποστολή των ως ιερέων της δημιουργίας."

Η Μουσουλμανική Θεώρηση

Οι Μουσουλμάνοι βλέπουν ολόκληρο το Σύμπαν ως δημιουργία του Θεού. Το ανθρώπινο είδος είναι ο έμπιστος του Θεού στη Γή, ο χαλίφης. "Δεν είμαστε οι δημιουργοί της Γης, είμαστε οι αντιπρόσωποι του Θεού." (Dr. Abdullah O. N., 1986). Το καθήκον μας είναι να διατηρήσουμε την ειρήνη και να υποταχθούμε στο θέλημα του Θεού. Η Μουσουλμανική θρησκεία θεωρεί τον άνθρωπο υπεύθυνο για ολόκληρο τον κόσμο και ιδιαίτερα για το βιο-περιβάλλον. Όπως αναφέρεται στο Κοράνι, "ο κόσμος είναι πράσινος και όμορφος και ο Θεός έχει διορίσει εσάς [τους ανθρώπους] ως υπηρέτες του σ' αυτόν." (Dr. Abdullah O. N., 1986). Ανάλογα με το αν το ανθρώπινο ον εκπληρώνει ή όχι αυτή τη σημαντική αποστολή, έχει τη δυνατότητα να ανέλθει σ' ένα επίπεδο υψηλότερο από αυτό των αγγέλων ή να βουλιάξει πιο χαμηλά από το τελευταίο ζώο.¹⁵ Η ευθύνη των ανθρώπων για τη συμπεριφορά τους ονομάζεται akhrah. Το Ισλάμ θεωρείται ο "οδηγός του πως να ζούμε το σήμερα έτσι ώστε να μπορούμε να αντιμετωπίσουμε το akhrah."

Ο Izz ad-Din Ibn Abd as-Salam, κλασικός Μουσουλμάνος νομικός, εξέτασε το πρόβλημα της νομοθεσίας των δικαιωμάτων των ζώων, ήδη από τον 13ο αιώνα. Αυτό συμφωνεί με το μουσουλμανικό δόγμα της Ενότητας του Θεού (Allah) - tawheed, η οποία αντανάκλαται στην ενότητα του ανθρώπινου είδους και της φύσης. Σύμφωνα με το Μουσουλμανικό δόγμα, ο σωστός άνθρωπος πρέπει να προτιμά το μεσαίο μονοπάτι στη ζωή. Αυτό υπονοεί την αποφυγή ακροτήτων και τη διατήρηση ισορροπίας και αρμονίας, η βελτίωση του βιο-περιβάλλοντος είναι μία θεία αποστολή "όποιος φυτεύει ένα δέντρο και το φροντίζει επιμελώς μέχρι να ωριμάσει και να καρποφορήσει, ανταμείβεται." (Dr. Abdullah O. N., 1986). Τα πρακτικά βήματα που προσωποποιούνται από τη μουσουλμανική θρησκεία, τη shariat, περιλαμβάνουν τη δημιουργία ζωνών haram, ζωνών μη βίας και hina που είναι όλες οι προφυλάξεις που καθιερώνονται για την προστασία της άγριας ζωής και των δασών.

1.3. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΤΙΚΗΣ ΧΩΡΟΚΑΤΑΚΤΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ.

Ο αριθμός των μουσουλμάνων στον κόσμο (Badran W.2007) είναι περίπου ένα δισεκατομμύριο και δεν ζούν όλοι σε μουσουλμανικές χώρες, αλλά δεκάδες εκατομμύρια από αυτούς ζουν ως μειονότητες στις χώρες με την πλειοψηφία άλλων θρησκειών.

Ίσως το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα μιας τέτοιας κατάστασης να είναι η Ινδία, όπου έχει την μεγαλύτερη μουσουλμανική μειονότητα. Πράγματι, οι στατιστικές δείχνουν ότι υπάρχουν 150 εκατομμύρια μουσουλμάνοι στη χώρα αυτή, η οποία έχει πληθυσμό ενός δισεκατομμυρίου.

Άλλα ποσοστά ενσωμάτωσης και θετικής συνύπαρξης μουσουλμάνων σε ευρωπαϊκές και μη χώρες αναφέρονται παρακάτω.

Μουσουλμάνοι στη Μιανμάρ (Βιρμανία)

Οι επίσημες στατιστικές δείχνουν ότι στη Μιανμάρ (Βιρμανία) το ποσοστό των μουσουλμάνων είναι περίπου 55 εκατομμύρια άτομα, λιγότερο από το 5 %, και σύμφωνα με λεγόμενα του Μοχάμεντ Μνίσι, πρέσβη της Αιγύπτου στην Μιανμάρ, ο καθρός αριθμός των μουσουλμάνων στη χώρα κυμαίνεται μεταξύ 5 με 8 εκατομμύρια άνθρωποι.

Οι περισσότεροι είναι αραβικής καταγωγής, περσικής, ινδικής και Τουρκικής και κατοικούν στην επαρχία Rakan βορειοανατολικά της χώρας.

Μουσουλμάνοι στην Κίνα

Οι στατιστικές δείχνουν ότι ο αριθμός των μουσουλμάνων στην Κίνα φτάνει τα 50 εκατομμύρια του πληθυσμού του κράτους το οποίο είναι 1 δισ. και 200 εκατομμύρια. Οι μουσουλμάνοι εξαπλώνονται σε ολόκληρη την Κίνα, και ιδίως στην επαρχία του Sinkiang (Σινγιάνγκ).

Μουσουλμάνοι στη Ρωσία

Μετά την κατάρρευση της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, ο αριθμός των μουσουλμάνων στη Ρωσία έφτασε τα 20 εκατομμύρια σε μια χώρα με πληθυσμό 150 εκατομμύρια ανθρώπους.

Περίπου ένα εκατομμύριο μουσουλμάνοι ζούνε στην πρωτεύουσα, τη Μόσχα.

Και αν ο Χριστιανισμός εμφανίστηκε στη Ρωσία τον δέκατο αιώνα μ.Χ., συγκριμένα το 989, τότε το Ισλάμ εμφανίστηκε στην Ρωσία στον έβδομο αιώνα.

Μουσουλμάνοι στη Βουλγαρία

Ζούν στη Βουλγαρία 2,5 εκατομμύρια μουσουλμάνοι. Σε μια χώρα με πληθυσμό 8 εκατομμύρια περίπου.

Μουσουλμάνοι στη Νότια Αφρική

Ο εκτιμώμενος αριθμός των μουσουλμάνων στη χώρα αυτή είναι ένα εκατομμύριο περίπου από τα 40 εκατομμύρια που είναι ο πληθυσμός της χώρας. Λιγότερο από το 2 % του πληθυσμού. Υπάρχουν περισσότερα από 400 τζαμιά στη Νότια Αφρική.

Μουσουλμάνοι στην Αμερική

Οι στατιστικές δείχνουν ότι ο αριθμός των μουσουλμάνων στην Αμερική φτάνει μέχρι και τα 8 εκατ. σε αυτή τη χώρα με πληθυσμό περίπου 300 εκατομμυρίων ανθρώπων.

Εμφανίστηκε το Ισλάμ με την άφιξη μεγάλου αριθμού των Αφρικανών σκλάβων.

Μουσουλμάνοι στη Βραζιλία

Ο αριθμός των μουσουλμάνων στη Βραζιλία είναι 1,5 εκατ. σε μια χώρα με πληθυσμό 169 εκατομμύρια.

Η Μουσουλμανική μετανάστευση ξεκίνησε τον 19 ο αιώνα

Το πρώτο τζαμί άνοιξε στη Βραζιλία το 1960

Οι μεταναστεύσεις στη χώρα απο αραβικές και ισλαμικές χώρες προς τη Λατινική Αμερική ξεκίνησε στα μέσα του δέκατου ένατου αιώνα.

Οι περισσότεροι μουσουλμάνοι στη Βραζιλία είναι λιβανέζικης καταγωγής.

Μουσουλμάνοι στην Αυστραλία

Ο αριθμός των Μουσουλμάνων στην Αυστραλία είναι παραπάνω από 300 χιλιάδες σε κράτος με πληθυσμό περίπου 20 εκατομμυρίων ανθρώπων.

Η Αυστραλία έχει περισσότερα από 35 τζαμιά και ισλαμικό κέντρο, και το μεγαλύτερο μέρος των μουσουλμάνων στην Αυστραλία είναι λιβανικής καταγωγής.

1.4. ΚΟΙΝΩΤΙΚΟΣ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ

Σήμερα οι περισσότεροι μουσουλμάνοι ανήκουν σε δύο κοινότητες

Σουνίτες και σίιτες

Και υπάρχουν μειονότητες που ακολουθούν άλλες κοινότητες.

Η Ινδονησία είναι η μεγαλύτερη ισλαμική χώρα, η οποία έχει περίπου 13% των μουσουλμάνων του κόσμου, το υπόλοιπο κατανέμεται ως εξής:

25% στη Νότια Ασία, 20% στη Μέση Ανατολή, το 2% στην Κεντρική Ασία, 4% στις υπόλοιπες χώρες της Νότιας Ασίας και 15 % στην Αφρική.

Υπάρχουν επίσης ισλαμικές κοινότητες σε πολλές χώρες όπως η Κίνα και η Ρωσία, αλλά είναι μία από τις μειονότητες στους εν λόγω περιοχές λόγω του μεγάλου πληθυσμού της χώρας στο σύνολο της.

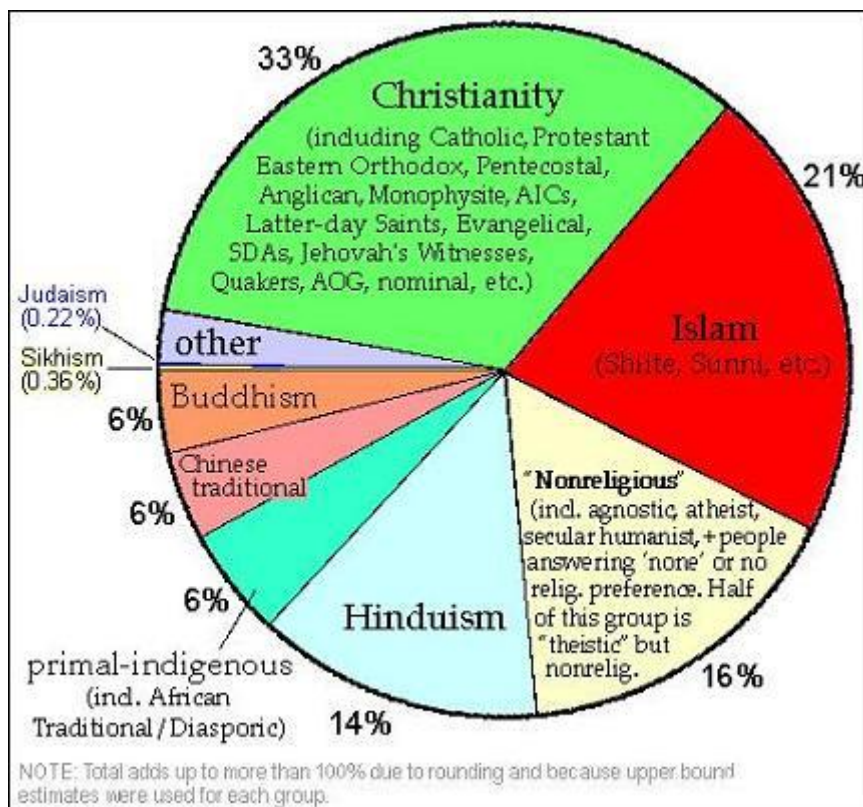
Γενικότερα, αριθμός των μουσουλμάνων σήμερα είναι περίπου 1,57 δισεκατομμύρια άνθρωποι, και αποτελούν σχεδόν το 23% του κόσμου. Ένας μεγάλος αριθμός των μουσουλμάνων βρίσκεται, σύμφωνα με τα τελευταία

στατιστικά στοιχεία (Wikipedia) στις βιομηχανικές χώρες και ιδίως στις Ηνωμένες Πολιτείες, τον Καναδά και τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης.

1.5. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΗΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΟΥ ΚΟΡΑΝΙΟΥ.

Στις χώρες ολόκληρου του κόσμου που επικρατεί ο Χριστιανισμός (2,1 δις.) οι πιστοί ακολουθούν τα όσα λέει η Αγία Γραφή και η Βίβλος . Αναλόγως οι Εβραίοι (14.000.000)πιστεύουν σε όσα λέει το ΤΑΝΑΚ (Τορά –Νεβιέμ-Κεθουβείμ), οι Ινδουιστές(376.000.000) στα ιερά βιβλία Βέντα και οι Μουσουλμάνοι (1.5 δις)στις επιταγές του Κορανίου (Tellskuf. 2012).

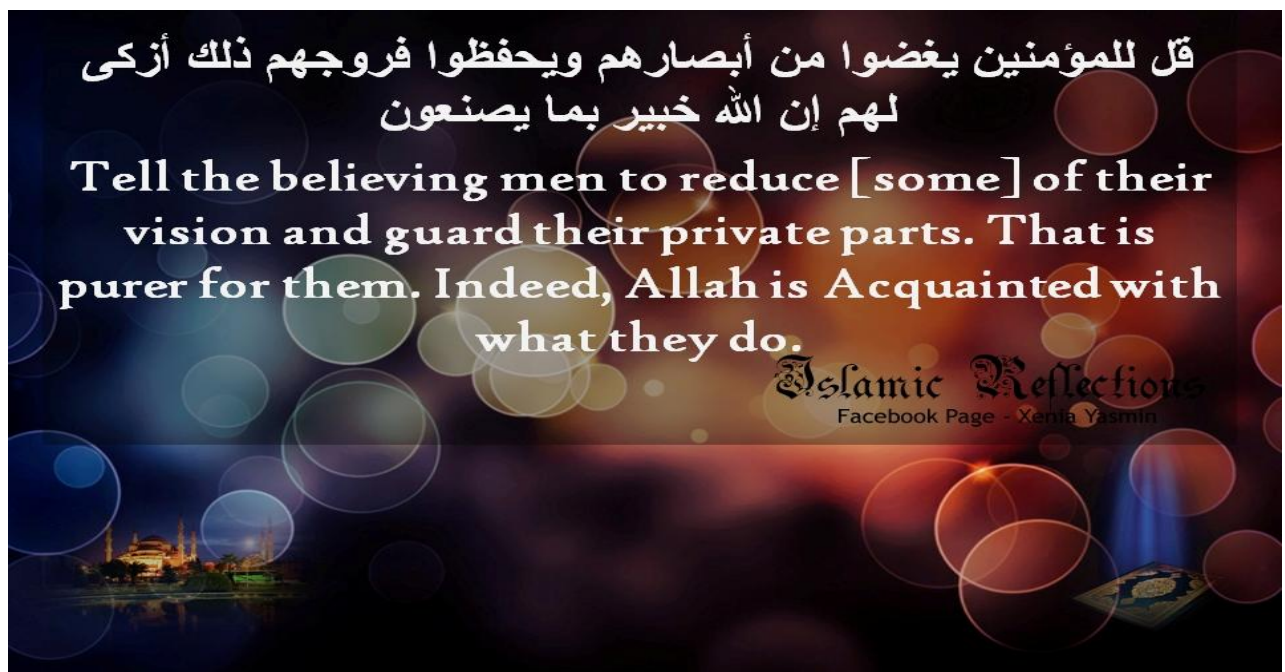
Ανά τους αιώνες όλα τα Ιερά κείμενα μεταφράζονται και ερμηνεύονται από ειδικούς ιερωμένους (π.χ. παπάς για τους Χριστιανούς, Μουφτής για τους Μουσουλμάνους), οι οποίοι μεταβιβάζουν τα αρχαία κείμενα μεταξύ τους καθώς ειδικεύονται στην γνώση και μετάφραση του συγκεκριμένου αντικειμένου. Κανένας άλλος κοινός άνθρωπος χωρίς γνώσεις πάνω σε αυτή τη γραφή δεν έχει δικαίωμα αλλά και τις ικανότητες να ερμηνεύσει κάτι με σωστό αξιόπιστο και αποτελεσματικό τρόπο.

Εικόνα 1.1.Ποσοστά των θρησκειών σε όλο τον κόσμο (Tellskuf, 2012)

Έτσι ειδικότερα μιλώντας για το Ισλάμ, τα ιερά τους κείμενα που αναγράφονται στο Κοράνι και ερμηνεύονται από τους Μουφτήδες, διαμοιράζονται δια του λόγου της διδασκαλίας του Αλλάχ στους πιστούς. Ο πρώτος που ερμήνευσε το Κοράνι ως το μοναδικό και μεγαλοπρεπέστερο θαύμα όλων των εποχών του Ισλαμισμού, ήταν ο Μωάμεθ, ο προφήτης του Αλλάχ ο οποίος διαμέσου Αγγέλου ερμήνευσε τον λόγο του Θεού στους ανθρώπους. Ωστόσο η πρώτη αυτή διαδικασία μεταφοράς του Κορανίου έγινε σταδιακά μέσα σε 23 χρόνια και με βάση θεματικά περιεχόμενα (Σούρες) ανάλογα με τα γεγονότα και τα προβλήματα που δημιουργούνταν και χρειάζονταν λύση και θεϊκό δίδαγμα την εποχή εκείνη. Άρα στο Κοράνι περιέχονται όλα τα απαραίτητα σχετικά με κάθε έκφανση της ζωής του ανθρώπου και για κάθε εποχή. Γενικότερος σκοπός όμως ήταν οι διδαχές αυτές να παραμείνουν και να ισχύουν για πάντα. Με το πέρασμα λοιπόν των αιώνων όπως σε όλες τις θρησκείες έτσι κι εδώ ενώ το νόημα του Κορανίου παραμένει το ίδιο ,αλλά η σημασία που δίνουν οι εκάστοτε ερμηνευτές σε κάθε λέξη , πρόταση και θεματικό περιεχόμενο αλλάζει ανάλογα με τις αλλαγές της κάθε εποχής, του κάθε τόπου και των αναγκών των ανθρώπων.

Όσο αφορά την θεματική ενότητα του Κορανίου που περιέχει πολλά από τα διδάγματα σχετικά με το ανθρώπινο σώμα και ιδιαίτερα με τις ιατρικές επιλογές, αυτή λέγεται Σούρα του Φωτός.(Συγκρότημα του βασιλιά Φάχντ και την μετάφραση των εννοιών του στην Ελληνική γλώσσα)

Εικόνα 1.2. η μετάφραση του Κορανίου έχει γίνει σε 22 γλώσσες, τροποποιημένο από(www.ejabat.google.com, 2010)

30. Να πεις στους πιστούς ότι πρέπει να κατεβάσουν τα βλέμματά τους και να προφυλάσσουν τη σεμνότητά τους. (να μη κάνουν μοιχεία). Αυτό τους κάνει να γίνονται πιο αγνοί για τον εαυτό τους.

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَعْضُوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ
وَيَحْفَظُوا أَرْجُلَهُمْ ذَلِكُمْ لَعَلَّكُمْ يَتَّقُونَ
خَيْرٌ لِمَا يَصْنَعُونَ

(24) Σούρα ελ-Νουρ Μέρος 18ο 520 الجزء ١٨ سورة النور ٢٤

Κι Ο ΑΛΛΑΧ είναι εμπειρογνώμονας για όλα όσα κάνουν.

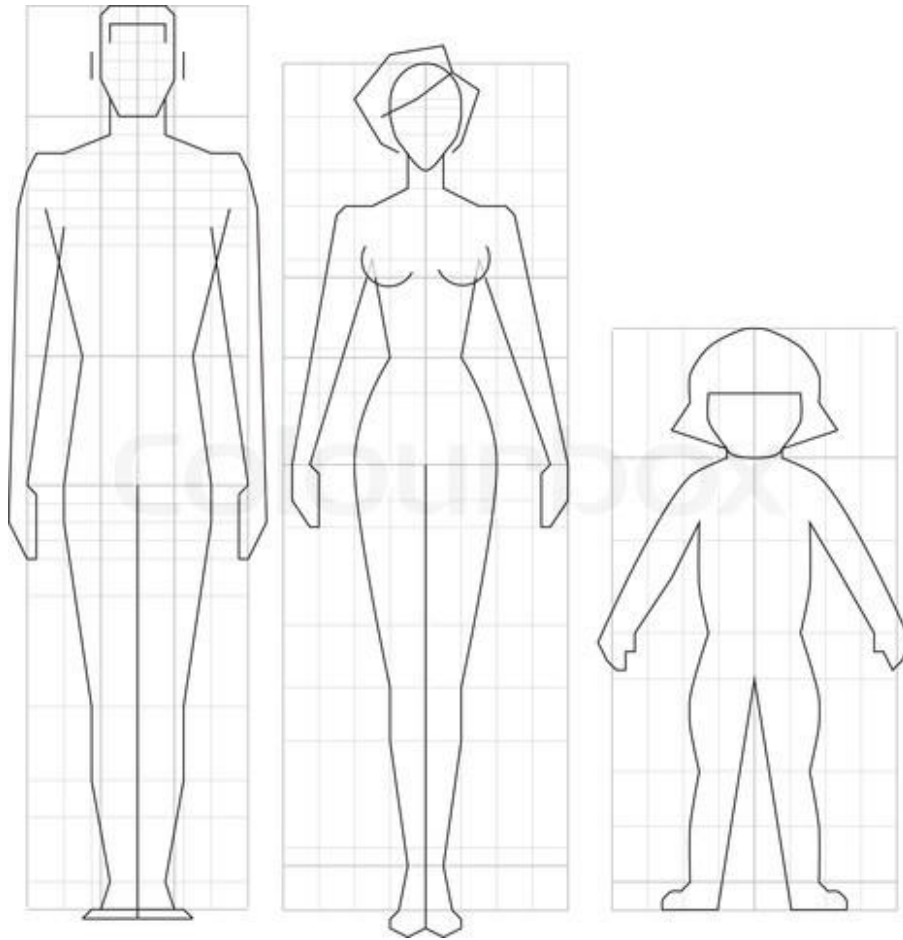
Εικόνα 1.3 μετάφραση στα Ελληνικά της σούρας ΕΛ –ΝΟΥΡ του κορανίου. Τροποποιημένο από “το ιερό κοράνιο και μετάφραση των εννοιών αυτού στην Ελληνική γλώσσα”

1.6. ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΑΑΟΡΑ.

Η ΑΑΟΡΑ (Almonjed M. 2009) είναι Αραβική λέξη η οποία χρησιμοποιείται για να περιγράψει τα ανατομικά στοιχεία και μέρη του σώματος τόσο του άνδρα όσο και της γυναίκας τα οποία δεν πρέπει να επιδεικνύονται ασκόπως και χωρίς λόγο σε οποιονδήποτε. Η ΑΑΟΡΑ ανάμεσα στα δύο φύλλα διαφέρει λόγω των περισσότερων ανατομικών στοιχείων που την απαρτίζουν. Για τον άνδρα η ΑΑΟΡΑ είναι μεταξύ ομφαλού και γονάτου ενώ της γυναίκας είναι όλο το σώμα. Στην περίπτωση των γυναικών απαγορεύεται να εμφανιστεί το σώμα της μπροστά σε ξένους.

Επίσης η ΑΑΟΡΑ διαιρείται σε δύο κατηγορίες. Την μεγάλη ,η οποία περιλαμβάνει τα μέρη του σώματος που οι περισσότεροι θεωρούν προκλητικά όπως τα γεννητικά όργανα μπρός και πίσω, και την μικρή , η οποία περιλαμβάνει σημεία του σώματος που προκαλούν λιγότερο όπως π.χ. οι μηροί.

Ιδιαίτερος διαχωρισμός γίνεται στην ΑΑΟΡΑ ανάλογα με την ηλικία. Τα παιδιά ανεξαρτήτως φύλλου κάτω των επτά χρόνων δεν έχουν ΑΑΟΡΑ , ενώ μετά την ηλικία αυτή αρχίζει να υφίσταται η ΑΑΟΡΑ όπως και στους υπόλοιπους ενήλικες, ως αναγράφεται παραπάνω.

Τέλος , για λόγους σεβασμού η ΑΑΟΡΑ διατηρείται στο σώμα ακόμα και όταν αυτό πεθαίνει. Αυτό σημαίνει ότι η ΑΑΟΡΑ του πεθαμένου είναι ίδια ακριβώς με αυτή του ζωντανού και δεν πρέπει να αποκαλύπτεται κατά τη διαδικασία ετοιμασίας του νεκρού.

Όσα αναφέρθηκαν για την ΑΑΟΡΑ λέγονται και αναλύονται από Μουφτή ενώ οι περισσότεροι κανόνες για το θέμα αυτό αναφέρονται διάσπαρτα στο Κοράνι με διάφορες ονομασίες δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στο σώμα της γυναίκας καθώς αυτό θεωρείται ποιο προκλητικό. Σχετικά παρατίθεται τμήμα του κορανίου που αφορά το πώς πρέπει να καλύπτονται οι περιοχές αυτές και ερμηνεύεται με σκοπό τη διαφύλαξη της σεμνότητας και αγνότητας του γυναικείου φύλλου. Επισημαίνεται ότι το παρακάτω αποτελεί μονάχα ένα από πολλά απλά παραδείγματα.

31. Και να πεις στις (γυναίκες), που πιστεύουν να κατεβάζουν τα βλέμματά τους (από τις αμαρτίες) και να προφυλάσσουν την αγνότητά τους και να μην εκθέτουν τα στολίδια τους (τις ομορφιές τους), εκτός απ' αυτά (που συνήθως) φαίνονται εξωτερικά. Και να σύρουν το πέλλο πάνω από τα στήθη τους, και να μην εκθέτουν τα κοσμήματά τους (ομορφιές τους), εκτός στον άνδρα τους, ή στον πατέρα τους, ή στον πατέρα του ανδρός τους, ή στα παιδιά τους, η στα παιδιά του ανδρός τους, η στ' αδέρφια τους, ή στα παιδιά των αδελφών τους ή στα παιδιά των αδελφάδων τους, ή στις εμπιστευόμενες γυναίκες τους, ή στις σκλάβες τους που, το δεξί τους χέρι εξουσιάζει ή στους άρρενες υπηρέτες - που είναι ελεύθεροι από φυσικές ανάγκες (είναι ανίκανοι χωρίς σεξουαλικές επιθυμίες) - ή στα μικρά παιδιά που δεν διακρίνουν σεξουαλική ηδονή. (Κι όταν περπατούν) να μη κτυπούν με τα πόδια τους για να σύρουν την προσοχή στα κρυμμένα κοσμήματά τους. Ω! Εσείς οι Πιστοί ! Μετανοήστε κι επιστρέψτε όλοι σας στον ΑΛΛΑΧ για να επιτύχετε.

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ
فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ
مِنْهَا وَلَا يَضْرِبْنَ بِمَخْرِمِهِنَّ عَلَى خِطْمِهِنَّ وَلَا يَبْدِينَ
زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ
أَوْ آبَاءَ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِهِنَّ
أَوْ أَبْنَاءَ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ
أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ
أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي
الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الذَّيْبِ لَمْ يَطْهَرُوا
عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ
مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا
أِنَّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾

Εικόνα 1.4 μετάφραση στα Ελληνικά της σούρας ΕΛ –ΝΟΥΡ του κορανίου. Τροποποιημένο από "το ιερό κοράνιο και μετάφραση των εννοιών αυτού στην Ελληνική γλώσσα"

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

“ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ”

2.1. ΚΑΝΟΝΕΣ ΗΘΙΚΗΣ

Το ήθος ή αλλιώς έθος στα αρχαία Ελληνικά , σημαίνει τον σεβασμό που πρέπει να έχει ο κάθε άνθρωπος απέναντι όχι μόνο στον συνάνθρωπό του αλλά και προς τον εαυτό του. Γι αυτό από αρχαιοτάτων χρόνων υπάρχουν πολλοί διδάσκαλοι της ηθικής φιλοσοφίας και αρκετοί μαθητές που την ασπάζονται και την διακονεύουν.

Ένας από τους σημαντικότερους και διαχρονικότερους υπέρμαχους των ηθικών πράξεων στην ιατρική υπήρξε ο Ιπποκράτης (4^{ος} αιώνας Π.Χ),τον όρκο του οποίου εξακολουθούν να τηρούν όλοι οι γιατροί (Wikipedia).

Κάθε ανάγκη για θεραπεία και τέλεση ιατρικής πράξης περιγράφεται με κανόνες μέσα από τον παραπάνω όρκο αλλά και μέσα από μεταγενέστερες προσθήκες, όπως είναι ο εμπλουτισμός του με κανόνες δεοντολογίας. Έτσι ο γιατρός ενώ είναι πιστός στον όρκο του ως σύνολο εδώ αναφέρεται το κομμάτι εκείνο όπου πρέπει απέναντι στον ασθενή να τηρεί τους κανόνες ηθικής. Πρέπει πάντα να χρησιμοποιεί τη θεραπεία για να βοηθήσει τους ασθενείς αλλά ποτέ για να τους βλάψει ή να τους αδικήσει , ενώ θα απέχει από κάθε εσκεμμένη βλάβη και φθορά τόσο απέναντι σε άνδρες όσο και σε γυναίκες.

Αργότερα οι κανόνες αυτοί σε επιστημονικές έρευνες εμπλουτίστηκαν και έγιναν ποιο συγκεκριμένοι.

Εικόνα 2.5. το άγαλμα του Ιπποκράτη.

2.2. ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Το 1794 ο Άγγλος γιατρός *Thomas Percival* έγραψε το "σύνταγμα της ιατρικής δεοντολογίας", (Alshirawi N. 2012) το οποίο δεν είχε μεγάλη διαφορά από τους ήδη υπάρχοντες κανόνες, αλλά όταν εφαρμόστηκε από την *American Medical Association* εγκρίθηκε και οριστικοποιήθηκε επισήμως ως ο πρώτος νόμος που εγκρίνεται από επαγγελματικό οργανισμό. Ωστόσο ο οργανισμός για τις ανάγκες της εποχής το 1980 εξέδωσε έναν "χάρτη" ο οποίος αποτελούνταν από 7 κανόνες δεοντολογίας στους οποίους το 2001 προστέθηκαν ακόμα δύο σχηματίζοντας έτσι την επίσημη μορφή του ΧΑΡΤΗ ΤΟΥ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ.

Ο χάρτης περιέχει τους εξής κανόνες:

- Ø Ο γιατρός δεσμεύεται να παρέχει ολοκληρωμένη ιατρική περίθαλψη, συμπεριλαμβανομένου και του να διατηρεί την αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα του ασθενούς.

- Ø Ο γιατρός πρέπει να συμμορφώνεται με τα πρότυπα δεοντολογίας στην ιατρική περίθαλψη και στην αντιμετώπιση των ασθενών και το ίδιο πρέπει να κάνουν και οι συνεργάτες του, δηλαδή να αναφέρουν κάθε ιατρικό λάθος ή εξωφρενική συμπεριφορά για κάθε συνάδελφο τους στις αρμόδιες αρχές.

- Ø Πρέπει ένας γιατρός να δεσμεύεται με τους νόμους που αφορούν την άσκηση της ιατρικής και την αναδιάρθρωση των νόμων αυτών προς το συμφέρον του ασθενούς πρώτα.

- Ø Ο γιατρός πρέπει να σέβεται τα δικαιώματα των ασθενών και των συνεργατών του, και να είναι «εχέμυθος».

- Ø Πρέπει να διατηρεί ό, τι είναι νέο και σύγχρονο στον τομέα της ιατρικής, και να δημοσιεύει πληροφορίες για τους ασθενείς και την ιατρική στους συναδέλφους και φοιτητές της ιατρικής και στο κοινό, και να εργάζεται για να επωφεληθούν όλοι από την εμπειρία της εργασίας του στον τομέα της υγείας.

- Ø Έχει δικαίωμα - εκτός από περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, - να επιλέγει τη θεραπεία, ή με ποιους θέλει να συνεργαστεί καθώς και το πού θα προτιμά να ασκεί την ιατρική.
- Ø Ο γιατρός πρέπει να συνεισφέρει στις δραστηριότητες της κοινότητας που προάγουν την εκπαίδευση σε θέματα υγείας και την ευαισθητοποίηση.
- Ø Πρέπει να σέβεται κατά προτεραιότητα τα δικαιώματα και τα συμφέροντα του ασθενή.
- Ø Πρέπει να φροντίζει όλους τους ασθενείς, χωρίς διάκριση ή εξαίρεση.

2.3. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

Παρόλο που η υγεία θεωρείται τα πολυτιμότερο και πιο αναγκαίο αγαθό και για πολλούς όταν γίνεται λόγος για αυτήν δεν χωράει κανένας κανόνας που να την περιορίζει, ωστόσο η θρησκεία περιορίζει την ιατρική πράξη σε κανόνες με σκοπό τη διασφάλιση και διαφύλαξη της αξιοπρέπειας και του σεβασμού απέναντι στο ανθρώπινο σώμα. Σχεδόν όλοι οι ερευνητές δεν διαφωνούν σχετικά με τα ιατρικά θέματα με τα οποία καταπιάνεται η θρησκεία. Αντιθέτως είναι παγκοσμίως αποδεκτό ότι για το Ισλάμ ισχύουν συγκεκριμένοι κανόνες που αφορούν τον τρόπο κοιτάγματος και αγγίγματος του ανθρώπινου σώματος από τον γιατρό αλλά και τον τρόπο που ο άνθρωπος ασθενής δείχνει το σώμα του.

Οι αρχικοί κανόνες για το θέμα αυτό ειπώθηκαν στο κοράνι από τον Αλλάχ και έπειτα και από τον Προφήτη.

Όπως είπε ο Θεός: « Να πεις στους πιστούς ότι πρέπει να κατεβάζουν τα βλέμματά τους και να προφυλάσσουν τη σεμνότητά τους. Αυτό τους κάνει να γίνονται πιο αγνοί για τον εαυτό τους. Κι ο Αλλάχ είναι εμπειρογνώμονας για όλα όσα κάνουν.» Και όπως είπε ο προφήτης « δεν πρέπει να κοιτάει άντρας την ααορα άντρα, ούτε και γυναίκα την ααορα γυναίκας. »

Ως θρησκευτικός απαράβατος κανόνας του Ισλάμ είναι ότι θεωρείται μεγάλη αμαρτία όταν κάποιος κοιτάει επίτηδες την (ααορα) και για να μην συμβεί αυτό πρέπει να κατευθύνει το βλέμμα του αλλού .

Αντιθέτως ,επιτρέπεται στο γιατρό να κοιτάξει στο μέρος του σώματος που νοσεί σε μία γυναίκα, όποτε χρειαστεί, όμως εντός των κανόνων, ενώ το ίδιο ισχύει και για την περίπτωση του άνδρα. Ο γιατρός πρέπει να κοιτάξει μόνο εκείνο το σημείο που πάσχει. Το παραπάνω αναφέρεται είτε ο γιατρός είναι άνδρας είτε γυναίκα.

Όταν υπάρχει πραγματικά μεγάλη ανάγκη ώστε να επιτραπεί από τη θρησκεία το κοίταγμα και το άγγιγμα, αυτό θα πρέπει να γίνει σύμφωνα με τους απαράβατους κανόνες της Σαρία (sharia).οι κανόνες αυτοί λένε :

- Ο άντρας γιατρός πρέπει να θεραπεύει τον άντρα ασθενή, και η γυναίκα γιατρός τη γυναίκα ασθενή. Όσο αφορά την επιλογή γιατρού από γυναίκα ασθενή, πρώτα πρέπει να αναζητήσει να θεραπευθεί από γυναίκα γιατρό μουσουλμάνα, ενώ σε περίπτωση που δεν υπάρχει τότε αναζητά θεραπεία από γιατρό γυναίκα άλλης θρησκείας και αν πάλι δεν βρίσκει μπορεί να πάει σε άνδρα μουσουλμάνο γιατρό. Εάν όλα τα παραπάνω δεν μπορούν να συμβούν μόνο και μόνο τότε μπορεί να πάει σε άνδρα γιατρό άλλης θρησκείας. Τα ίδια ισχύουν και στην περίπτωση που αναζητείται ειδικευμένος γιατρός για ένα συγκεκριμένο ιατρικό πρόβλημα. Για την περίπτωση των ανδρών ασθενών ισχύουν ακριβώς τα αντίθετα.
- Δεν επιτρέπεται στο γιατρό να ξεπερνάει το προς εξέταση σημείο τις καθώς επίσης και το βλέμμα του να μην ξεπεράσει το συγκεκριμένο σημείο του σώματος.
- Αν η περιγραφή του ιστορικού της ασθένειας αρκεί τότε δεν επιτρέπεται η εξέταση, και αν η επισκόπηση πάλι είναι αρκετή τότε δεν επιτρέπεται το άγγιγμα, και αν το άγγιγμα πάνω από τα ρούχα αρκεί τότε δεν επιτρέπεται να γδυθεί ο ασθενής, και ούτω καθεξής.
- Αν εξετάζει άντρας γιατρός μια γυναίκα ασθενή τότε απαιτείται η γυναίκα να έχει μαζί της τον άντρα της ή τον γιό της ή μια γνωστή της ή φίλη της. Απαραίτητο είναι να υπάρχει τρίτο πρόσωπο ως συνοδός.

- Το κοίταγμα στα ααορα και ιδίως στα γεννητικά όργανα επιτρέπεται μόνο όταν η κατάσταση είναι επείγουσα. π.χ. σοβαρή ασθένεια ή ανυπόφορος πόνος.

Γενικότερα σε όλα τα επιστημονικά site άρθρα και περιοδικά οι κανόνες για το θέμα αυτό λένε ακριβώς τα ίδια. Ακόμα και όταν εν έτη 2012 ζητείται συμβουλή για τα θέμα από Μουφτήδες οι απαντήσεις είναι οι ακόλουθες:

Η ερώτηση είναι: πως κρίνεται από την θρησκεία το να πηγαίνει η μουσουλμάνα γυναίκα σε μουσουλμάνο γυναικολόγο?

Οι ειδικοί στη θρησκεία μετά από μελέτες θεώρησαν πως στην ιατρική ανάγκη του ασθενή επιτρέπεται από τον ιατρό να δει (εξετάσει) και να αγγίξει την μουσουλμάνα ασθενή. Αλλά ο ιατρός θα πρέπει να εξετάσει κυρίως το σημείο που υπάρχει το πρόβλημα μόνο. Αν για κάποιο λόγο ο γιατρός δεν είναι ιδίου φύλου με την ασθενή και αυτός ο γιατρός έχει καλύτερες ιατρικές ικανότητες από μια γυναίκα ιατρός τότε επιτρέπεται να εξεταστεί υπό κάποιους όρους. Σε περίπτωση που υπάρχουν δύο ιατροί ένας άντρας κ μία γυναίκα με ίσες ιατρικές ικανότητες και γνώσεις τότε η ασθενής πρέπει να εξεταστεί στην γυναίκα ιατρό, αλλιώς απαγορεύεται από την θρησκεία.

Όσο για τους όρους που προαναφέραμε είναι οι εξής:

1. Να μην είναι μόνη της η ασθενής με τον ιατρό.
2. Να μην δείχνει άλλο σημείο του σώματος εκτός από το σημείο που χρειάζεται ιατρική περίθαλψη.
3. Ο γιατρός να εστιάζει την προσοχή του μόνο στο σημείο περίθαλψης.
4. Να μην έχει το βλέμμα του αλλού (εκτός σημείου περίθαλψης) όσο δεν χρειάζεται να εστιάζει εκεί.

Και η απόφαση της ισλαμικής νομολογία για αυτό το θέμα έχει ως εξής:

Αν υπάρχει γυναίκα γιατρός ειδική στο θέμα αυτό και όχι μόνο με εξειδίκευση, αλλά και με πολύ καλές ιατρικές ικανότητες, διότι έχουμε να κάνουμε με ανθρώπινα σώματα, τότε θα πρέπει η ασθενής να απευθυνθεί σε αυτή την

γιατρός. Αν δεν υπάρχουν αυτές οι προϋποθέσεις, μπορεί να πάει σε γυναικολόγο γυναίκα άλλης θρησκείας, αν και πάλι δεν υπάρχει, μπορεί να εξεταστεί από γιατρό άντρα μουσουλμάνο, αν δεν βρεθεί μουσουλμάνο γιατρό τότε μπορεί να εξεταστεί από γιατρό άλλης θρησκείας.

2.4. Η ΙΣΧΥΣ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ

Οι παραπάνω κανόνες έχουν διαφορετική ισχύ από χώρα σε χώρα. Ο βασικός κορμός των κανόνων όσο αφορά τη σημασία τους δεν αλλάζει. Μετατροπές γίνονται στην εφαρμογή αυτών ανάλογα με το θρησκευτικό πολιτισμικό και κοινωνικοηθικό στάτους της εκάστοτε χώρας στην οποία είναι ανάγκη να εφαρμόζονται οι κανόνες αυτοί. Άρα στον Ελλαδικό χώρο οι κανόνες είναι πιο ελαστικοί ως προς την επιλογή γιατρού γιατί δεν υπάρχει μεγάλος αριθμός γιατρών ίδιου φύλλου ή ίδιας θρησκείας (με τον Μουσουλμάνο ασθενή). Οπότε πολύ εύκολα καταλήγει να προσπερνά από ανάγκη αλλά και με ευκολία τις πρώτες επιλογές γιατρού σύμφωνα με τους κανόνες, καταλήγοντας τις περισσότερες φορές σε γιατρό διαφορετικής θρησκείας ή φύλλου. Τα παραπάνω διερευνάται αναλυτικά με τη χρήση ερωτηματολογίου στο ειδικό ερευνητικό μέρος της παρούσας εργασίας.

2.5. Η ΓΝΩΜΗ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ

Οι θρησκευτικοί κανόνες επιβεβαιώνονται από την παρακάτω συνέντευξη του Ιμάμη και Γιατρού*, *ΜΟΥΝΗΡ ΑΜΠΙΝΤΕΛΡΑΣΟΥΛ*, σε μία προσπάθεια να δούμε το τι ισχύει στην πραγματικότητα βασιζόμενοι σε μία καθαρά προσωπική μαρτυρία και γνώμη.

Συνεπώς από μια ιατρική αλλά και θρησκευτική ματιά παρατίθενται τα παρακάτω αποτελέσματα.

2.5.1.ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στο ιατρείο του ,το οποίο βρίσκεται στην περιοχή του Ζωγράφου. Πρόκειται για άνδρα 59 ετών ο οποίος ασκεί την ιατρική παράλληλα με το λειτούργημα του Ιμάμη σε ένα τζαμί. Η καταγωγή του είναι από το Σουδάν και όσο αφορά λεπτομερώς το θρήσκευμά του ανήκει στους Μουσουλμάνους Σουνίτες. Την ιατρική επιστήμη την σπούδασε στην Ελλάδα (Αθήνα) ,τελειώνοντας την ειδικότητα της αγγειοχειρουργικής.

2.5.2.ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Μέσα από ένα σύνολο 7 ερωτήσεων καταγράψαμε τα αποτελέσματα. Οι ερωτήσεις ήταν:

- 1.οι ασθενείς που έχετε είναι οι περισσότεροι άνδρες ή γυναίκες?
- 2.Τι θρησκείας είναι οι περισσότεροι από αυτούς?
- 3.Ποιά είναι η άποψή σας , σχετικά με το ότι η θρησκεία μας , ορίζει στις γυναίκες να εξετάζονται μόνο από γυναίκα-μουσουλμάνα γιατρό?
- 4.Ποιά η γνώμη σας αναφορικά με την (ασορα) και πότε πιστεύετε ότι πρέπει να εφαρμόζεται και πότε όχι.
- 5.Πιστεύετε ότι οι μουσουλμάνες που ζουν στο εξωτερικό , θα πρέπει αναγκαστικά να επισκέπτονται γιατρό της ίδιας θρησκείας και αν δεν υπάρχει κάποιος τι θα πρέπει να κάνουν?
- 6.Η ιδιότητά σας ως ιμάμη σας επηρεάζει την κρίση σας ως γιατρό στην περίπτωση που μία μουσουλμάνα θα πρέπει να απευθυνθεί σε γιατρό άλλης θρησκείας?
- 7.Θα προτείνατε σε ασθενή σας αν ήταν ανάγκη να πάει σε γιατρό άνδρα άλλης θρησκείας? ναι , όχι και γιατί?

Από τα στοιχεία που παρέθεσε ο γιατρός βρέθηκε ότι οι περισσότεροι ασθενείς του είναι άντρες σε ποσοστό 80% ενώ λιγότερες επισκέψεις δέχεται από γυναίκες ,σε ποσοστό 20%. Όσο αφορά τη θρησκεία οι περισσότεροι από αυτούς (60%) είναι Μουσουλμάνοι Άραβες αλλά και μη Άραβες, ενώ άλλης θρησκείας ασθενείς αποτελεί το 40%.

Σε ποιο εξειδικευμένη ερώτηση σχετικά με την άποψή του για το τι ορίζει το Ισλάμ για τις γυναίκες και την ιατρική επιλογή απάντησε ότι η ιατρική περίθαλψη δεν έχει όρια και τίποτα δεν θεωρείται αμαρτία από τη στιγμή που δεν αναφέρεται σε κανένα σημείο του Κορανίου. Άρα πιστεύει ότι αν το πρόβλημα είναι σημαντικό και υπάρχει ανάγκη για θεραπεία πρέπει ο πάσχων να ανατρέχει σε οποιονδήποτε ιατρό εξειδικευμένο στην αντίστοιχη πάθηση.

Για το θέμα της ααόρα όταν ρωτήθηκε ,δεν απάντησε κρίνοντας αυστηρά ούτε ως ιμάμησ ούτε αποκλειστικά μόνο ως γιατρός. Η απάντησή του (και το τόνισε αυτό και ο ίδιος) είχε καθαρά ανθρώπινο και προσωπικό χαρακτήρα. Σε γενικές γραμμές λοιπόν συμφώνησε με όλους του προαναφερθέντες και γενικώς υπάρχοντες κανόνες με μία μόνο διαφορά. Η γυναίκα ασθενής στην περίπτωση που δεν βρεί γυναίκα γιατρό ίδιας θρησκείας δεν θα προχωρήσει στο επόμενο βήμα όπως αναφέρθηκε, δηλαδή να βρεί γυναίκα γιατρό άλλης θρησκείας αλλά πιο σωστό είναι να απευθυνθεί αμέσως σε άνδρα γιατρό ίδιας θρησκείας. Αυτό το δικαιολογεί λέγοντας ότι ο θεραπευτής της ίδιας θρησκείας κατανοεί και σέβεται περισσότερο τους θεραπευτικούς κανόνες και τη σημασία της ααόρα.

Σε όλα τα παραπάνω η ιδιότητά του ως ιμάμησ δεν το επηρεάζει στο να επιβάλει σε μία γυναίκα ,τον τρόπο που θα επιλέξει την θεραπεία και τον θεραπευτή της. Ως Ιμάμησ βέβαια, πιστεύει και πολλές φορές συμβουλεύει τις ασθενείς του ότι πρέπει να ακολουθούν τους κανονισμούς ,αλλά καθώς πρόκειται για καθαρά προσωπική επιλογή δεν είναι υποχρεωμένος να τις αναγκάσει να τηρήσουν τα παραπάνω. Συνεπώς σε ασθενή του θα πρότεινε να πάει σε έναν άλλο συνάδελφο ανεξαρτήτου θρησκείας ή φύλλου αρκεί να έχει την απαραίτητη εμπειρία πάνω στο ιατρικό θέμα.

Τέλος, έκανε ιδιαίτερη αναφορά για τον όρκο του Ιπποκράτη και ότι ασπάζεται τους κανόνες που αυτός λέει σαν γιατρός αλλά και σαν θρησκευόμενος άνθρωπος. διότι όπως ο ίδιος χαρακτηρίζει τους κανόνες με μία και μόνο καταλυτική φράση:

Η ύπαρξη των κανόνων ακόμα ακόμα και από την αρχική τους καταγραφή στον Αρχαίο κόσμο, ακόμα ακόμα και πριν τη ύπαρξη των θρησκειών ,έχει πρωτίστως ανθρώπινη βαρύτητα και κατόπιν θρησκευτική.

Παρόμοιες ερωτήσεις με τις παραπάνω έγιναν και σε έναν απλό ιμάμη ο οποίος δεν έχει την ιδιότητα του γιατρού. Η σύγκριση αυτή έγινε για να δούμε κατά πόσο η καθαρή θρησκεία επηρεάζεται από την επιστήμη.

Σε μία παράγραφο μέσα και σε σύντομο χρονικό διάστημα απάντησε σχετικά με το τι ισχύ έχουν οι κανόνες με θέμα τη θεραπεία και την ααορα σε ευρωπαϊκές και Μουσουλμανικές χώρες, τι προτείνει να πράξουν οι Μουσουλμάνοι στον Ελλαδικό χώρο σε θέματα υγείας και τέλος τι λύσεις δίνει στους ασθενείς σε περίπτωση που δεν μπορούν να ακολουθήσουν τους κανόνες.

Ο σείχης Άχμαντ Σερίφ Αλνασσάν (ο Μουφτής του Χαλέπ)

λέει :

Οι μελετητές συμφώνησαν ότι είναι απαράδεκτο ένας άνδρας να αγγίζει το σώμα της γυναίκας, και το αντίστροφο, γιατί είναι μία πράξη η οποία λειτουργεί σαν κινητήρια δύναμη ,αγγίζοντας τα ενδότερα συναισθήματα των δύο φύλλων μεταξύ τους, και οδηγεί στη διάπραξη ανήθικων ενεργειών, επειδή η επαφή κινεί την (λαγνεία) και την επιθυμία τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες

Αυτό ισχύει και λέγεται επειδή, ο Κύριος των δυνάμεων έχει απαγορεύσει το βλέμμα, λέγοντας ότι: (να πεις στους πιστούς ότι πρέπει να κατεβάσουν τα βλέμματά τους και να προφυλάσσουν τη σεμνότητά τους .Αυτό τους κάνει να γίνονται πιο αγνοί για τον εαυτό τους.

Το ίδιο λέει και ο ΑΛΛΑΧ , ο οποίος είναι εμπειρογνώμονας για όλα όσα κάνουν οι άνθρωποι, και λέει ως Παντοδύναμος που είναι: (Και να πεις στις γυναίκες, που πιστεύουν να κατεβάζουν τα βλέμματά τους (από τις αμαρτίες). ο θεός λοιπόν κατά πρώτον θεωρεί το άγγιγμα μεγάλη αμαρτία και κατά δεύτερον απαγορεύει το βλέμμα, διότι αυξάνει τις επιθυμίες.

Βέβαια σε περίπτωση που δεν υπάρχει μουσουλμάνο γιατρός έχει ανατεθεί σε γιατρό μουσουλμάνο άντρα να θεραπεύει τις γυναίκες, να αγγίζει και να βλέπει

ότι είναι απαραίτητο να βλέπει, και αντιστρόφως έχει δοθεί δικαίωμα σε γυναίκα γιατρό να θεραπεύει άνδρες σε περίπτωση απουσίας γιατρού αρσενικού φύλλου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

***“Η ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ”***

3.1 ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς (1296-1359) ακολουθώντας την παράδοση των ησυχαστών Πατέρων και θεωρώντας ότι η συγγραφή δημιουργεί μέριμνες και περισπασμούς δεν συνέγραψε συστηματικά, αλλά επιδόθηκε εκ των περιστάσεων στην συγγραφή, για να υπερασπισθεί την ορθόδοξη πίστη και ζωή.

Το θέμα της αξίας του ανθρωπίνου σώματος ανέκυψε με την κατηγορία που διετύπωσε ο Βαρλαάμ εναντίον των αγιορειτών μοναχών ότι ενεργούν κακώς «ένδον του σώματος σπεύδοντες εμπερικλείειν τον νούν». Ο άγιος Γρηγόριος επικαλούμενος τον απόστολο Παύλο λέγει ότι το σώμα γίνεται με το βάπτισμα «ναός του εν ημίν αγίου Πνεύματος», «οίκος Θεού», και ότι σε αυτό «ενοικεί και εμπεριπατεί» ο Θεός.

Ο χριστιανός αποδιώκει το σωματικό φρόνημα και συγκεντρώνει τον νου μέσα στο σώμα του, γιατί σε αυτό υπάρχει πρωτίστως το «κατ' εικόνα». Ο άγιος Γρηγόριος, ακολουθώντας την πατερική παράδοση, διδάσκει ότι το «κατ' εικόνα» δεν περιορίζεται σε ορισμένο στοιχείο της ανθρώπινης φύσεως, αλλά επεκτείνεται σε όλη την ανθρώπινη ύπαρξη. Αντίθετα η ελληνική φιλοσοφία έβλεπε το σώμα υποτιμητικά. Κατά τον Πλάτωνα η σωματική φύση είναι μόνο το «ένδυμα», το «δεσμοτήριο», το «μνήμα» της ψυχής. Το σώμα είναι το αρνητικό μέρος της ανθρώπινης υπάρξεως, ευτελές και κακό, και η ψυχή βρίσκεται ενωμένη μαζί του. Το σώμα δεν είναι δυνατό να επηρεάσει θετικά την ψυχή. Ο δε νεοπλατωνικός Πλωτίνος ντρεπόταν με την ιδέα ότι έχει σώμα.

Το σώμα αποτελεί αναπόσπαστο οντολογικό στοιχείο του ανθρώπου. Ο άνθρωπος ουδέποτε υπήρξε μόνο πνεύμα, διότι εξ αρχής ο Δημιουργός ένωσε τα δύο στοιχεία. Ο άνθρωπος είναι το μεθόριο του υλικού και πνευματικού κόσμου, η «συνδρομή του παντός», η «ανακεφαλαίωση των του Θεού κτισμάτων».

Μεταξύ ψυχής και σώματος υπάρχει στενός σύνδεσμος. Η ψυχή κατά τον άγιο Γρηγόριο δεν είναι φυλακισμένη στο σώμα ούτε θέλει να απαλλαγεί από αυτό. Τόση αρμονία υπάρχει μεταξύ τους, ώστε η ψυχή δεν εγκαταλείπει το σώμα.

Η αξία του ανθρωπίνου σώματος διατρανώνεται με την ενανθρώπιση του Κυρίου. Όπως λέει χαρακτηριστικά ο άγιος Γρηγόριος, ο Υιός του Θεού έγινε άνθρωπος, «ίνα δηχθεί πώς η του ανθρώπου φύσις, παρά πάντα τα κτίσματα κατ' εικόνα εκτίσθη Θεού· τοσούτον γάρ ταύτη το συγγενές προς Θεόν, ως και δύνασθαι συνελθείν αυτώ προς μίαν υπόστασιν· ίνα τιμήση την σάρκα και αυτήν την θνητήν, ως μη τα υπερήφανα πνεύματα προτιμητέα του ανθρώπου και νομίζεσθαι». Όπως εύστοχα σημειώθηκε, όσα ο άγιος

Γρηγόριος λέγει για την τιμή που έδωσε ο Υιός του Θεού με την ενανθρώπησή του στην θνητή σάρκα του ανθρώπου, αποτελούν ύμνο του χριστιανικού ασκητισμού προς τον άνθρωπο και το σώμα του.

Τα άχραντα μυστήρια της Βαπτίσεως και της Θείας Μετάληψης αποτελούν κατά τον Άγιο Γρηγόριο αντίστοιχες αποδείξεις της συσχέτισης του υψίστου με το πνεύμα και το σώμα του ανθρώπου.

Επίσης δύο πολύ σημαντικά γεγονότα για την χριστιανική θεώρηση του σώματος είναι η Δευτέρα παρουσία και η προσκύνηση των Αγίων λειψάνων.

Δευτέρα Παρουσία

- Κατά την «εσχάτην ημέραν» της εν δόξη Δευτέρας παρουσίας του Χριστού, κατά την οποία θα έλθη μετά «σώματος», όλοι θα αναστηθούν. Ενώ όμως τα σώματα των ασεβών θα αναστηθούν για να παραδοθούν στην αιώνια κόλαση, τα σώματα των δικαίων θα αναστηθούν, για να μετάσχουν στην αφθαρσία και την θεία μακαριότητα. Ο άγιος Γρηγόριος θεωρεί ως ιδιαίτερο δώρο για τους πιστούς όχι την Ανάσταση αλλά την Ανάληψη. Μόνον αυτοί που έζησαν εν Χριστώ «αναληφθήσονται εν νεφέλαις εις απάντησιν του Κυρίου εις αέρα».

Προσκύνηση των Αγίων λειψάνων

- «Προσκυνήσεις και τάς σορούς τούτων (τών αγίων) τάς αγίας και εί τι των οστέων λείψανον», λέγει ο άγιος Γρηγόριος στον Δεκάλογον της κατά Χριστόν νομοθεσίας. Όπως στο σώμα του Κυρίου κατά τον σταυρικό θάνατο παρέμεινε ενωμένη η θεότητα, έτσι και στα νεκρά σώματα των αγίων «τό ενωκισμένον θείον Πνεύμα ουκ αφίσταται». Απόδειξη είναι «καί τα παρ' αυτών ή δι' αυτών επιτελούμενα θαύματα».

Η τιμή των λειψάνων πηγάζει από μια εξόχως αναπτυγμένη θεολογία του ανθρωπίνου σώματος. Εξ άλλου η πίστη στην μεταμόρφωση του κόσμου κατά την Δευτέρα Παρουσία εξηγεί, γιατί η Εκκλησία απονέμει σχετική προσκύνηση όχι μόνο στα οστά των αγίων, αλλά και στα «ιμάτιά» τους και σε ότι ειδικότερα συνδέεται με αυτούς.

Συναφή στοιχεία μας δίνει με τις γραφές του ο Απόστολος Παύλος λέγοντας:

α) Πόσοι δεν βλέπουν το σώμα τους ως όργανο ηδονής; Όχι, λέγει ο Παύλος. Το σώμα είναι δημιούργημα του Θεού και δεν πλάσθηκε για τις πορνικές σχέσεις, αλλά για να θεωθεί μαζί με την ψυχή, που είναι άρρηκτα δεμένη μαζί του. Θα αναστηθεί μαζί με την ψυχή, για να ζήσει αιώνια, ή στη «δόξα» του Θεού ή στην θέασή της ως «καυστικού πυρός» που είναι η κόλαση. Για αυτό δέχεται το σώμα μας τη χάρη του Θεού, ώστε να μεταβάλλεται σε «ναό του εν ημίν Αγίου Πνεύματος» αφού βέβαια καθαρισθεί πρώτα από τα πάθη του ο άνθρωπος. Πορεία δόξας είναι η ζωή του πιστού μέσα στο Σώμα του Χριστού. Να, λοιπόν, γιατί είναι πτώση και συντριβή η (οποιαδήποτε) πορνεία. Εκτροχιάζει το σώμα μας, αλλά και όλο τον άνθρωπο από τον αιώνιο προορισμό του.

β) Τα σώματά μας με το βάπτισμα γίνονται μέλη του Χριστού. Όταν λοιπόν χρησιμοποιούμε τα μέλη του σώματός μας, για να διαπράξουμε οποιοδήποτε κακό, χρησιμοποιούμε μέλη του Χριστού για τη διάπραξη της αμαρτίας μας. Έτσι, κάνουμε τα «μέλη του Χριστού» να αμαρτάνουν. Υπάρχει χειρότερο και φοβερότερο από αυτό; Αν λ.χ. φονεύσω κάποιον, με το χέρι τού Χριστού τον φονεύω. Όταν βρίζω κάποιον, με το στόμα του Χριστού τον βρίζω. Όταν αδικώ τους γύρω μου, με το χέρι τού Χριστού τους αδικώ. Και όταν πορνεύω, με τα μέλη τού Χριστού πορνεύω. Αυτή είναι η τραγικότητα και αφροσύνη της «πορνείας»! Αποσπώ τα μέλη μου από το σώμα του Χριστού και τα καταδικάζω σε θάνατο, καθιστώντας τα όργανα της αμαρτίας μου. Μέσα στον αληθινά εκκλησιαστικό γάμο, με το μυστήριο, την πίστη και τη σωφροσύνη του, το ζευγάρι εντάσσει στη χάρη του Θεού και τη σωματική του σχέση, πού γίνεται «διά της τεκνογονίας» μέσο σωτηρίας. Έξω από το μυστήριο και τη χάρη του Θεού (και αυτό συμβαίνει σε κάθε άλλο είδος «γάμου») ή σωματική σχέση παύει να είναι κοινωνία εν Χριστώ και γίνεται σχέση σαρκική, δηλαδή πορνεία, αποκοπή από το Σώμα του Χριστού, θάνατος.

γ) Η ουσία της «πορνείας» παρουσιάζεται από τον Απόστολο και από μία άλλη οπτική γωνία. «Δικό μου είναι το σώμα και το κάνω ότι θέλω»! Αυτή είναι ή πρόχειρη επιχειρηματολογία μας. Όχι, απαντά ο Παύλος. Δεν είναι δικό σας τίποτε, συνεπώς ούτε και το σώμα σας. Δεν ανήκετε στον εαυτό σας. Και ως δημιουργήματα του Θεού, αλλά και για ένα εξ ίσου σπουδαίο λόγο. Σας εξαγόρασε ο Χριστός με ατίμητο τίμημα, το πανάγιο αίμα Του. Είμαστε «εξαγορασμένοι σκλάβοι», κατά τον άγιο Νικόδημο τον Αγιορείτη. Δεν είναι δικά μας, λοιπόν τα σώματά μας, αλλά του Χριστού. Περισσότερο δε από κάθε άλλη αμαρτία ή πορνεία μολύνει όλο μας το σώμα, σαρκικά και πνευματικά, και ισοδυναμεί με αυτοκτονία. (Εφραίμ «Αθωνικός Λόγος»).

3.2. ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΣΩΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΠΕΡΕΜΒΑΣΕΙΣ (μεταμοσχεύσεις)

Τα τελευταία χρόνια παρακολουθώντας τους υπερμάχους των μεταμοσχεύσεων, το τι λένε και το τι γράφουν, καθώς επίσης και το τι ανακοινώνει η Επιτροπή Βιοηθικής της Ι. Συνόδου της Εκκλησίας μας, αλλά και βιβλία σχετικά με το θέμα που κατά καιρούς, όπως και στις μέρες μας, κυκλοφορούν, δεν βρέθηκε κάποιο σοβαρό θεολογικό επιχείρημα σχετικά με τις μεταμοσχεύσεις, Αυτό που κυριαρχεί είναι ένα συναισθηματικό ξεχειλίσμα που αρχίζει ή καταλήγει με την φράση: **«Οι μεταμοσχεύσεις είναι υπέρτατη έκφραση αγάπης θυσίας και προσφοράς»!**

Η δωρεά του σώματος θα ήταν όντως έκφραση αγάπης, θυσίας και προσφοράς αν ο δωρητής προσεύχεται στον Θεό να του αφαιρέσει σύντομα την ζωή ώστε να δωρίσει τα μέλη του σε άλλους ανθρώπους. Έχει, όμως, παρουσιασθεί ποτέ ένας τέτοιος δωρητής σώματος; Όχι βέβαια! Το αντίθετο συνεχώς παρουσιάζεται, χωρίς να μας ανατριχιάζει από το φαινόμενο: Δέονται οι ασθενείς που ζητούν μόσχευμα και παρακαλούν θερμά τον Θεό να ανταποκριθεί σύντομα στο αίτημά τους! Δηλαδή ζητούν από τον Θεό να μην αργήσει να επιφέρει τον θάνατο στους συνανθρώπους τους, ώστε αυτοί σύντομα να λάβουν το μόσχευμα για να ζήσουν! Άραγε η προσφορά των δοτών αναγνωρίζεται ανάλογα με το μέγεθος της ενοχής αυτών που ευχήθηκαν τον θάνατό τους;

Το μόνο που θα μπορούσε να θεωρηθεί ως έκφραση αγάπης, προσφοράς και θυσίας για τον συνάνθρωπο είναι η δωρεά εν ζωή του νεφρού ή των ματιών, εφ' όσον ο δωρητής των οργάνων αυτών τα στερείται και συνεχίζει τη ζωή του με ελλιπή όργανα. Υποφέρει για τον συνάνθρωπο.

Και αυτή, όμως, η όντως προσφορά και θυσία δεν είναι απλή υπόθεση, γιατί δεν γνωρίζει ο άνθρωπος «τι τέξεται η επιούσα». Δεν γνωρίζει ο εν ζωή δότης αν και αύριο θα έχει την ψυχική δύναμη να βαστάζει αυτήν την θυσία ή αν θα γογγύσει εναντίον του Θεού ή και το εάν αυτοκτονήσει ακόμη επειδή δεν αντέχει πλέον να ζήσει με τις επιπτώσεις όπου έχουν επέλθει σ' αυτόν λόγω της προσφοράς των οργάνων του. Γι' αυτό η θυσία αυτή πρέπει να γίνεται μόνο αν δοθεί ευλογία από υπεύθυνο Πνευματικό.

Το πνεύμα του Ιερού Ευαγγελίου αλλά και το γράμμα Του μας διδάσκει ότι πρέπει να θυσιάζουμε, όχι μόνο το σώμα μας, αλλά και την ψυχή μας ακόμη – όπως ο άγιος Απόστολος Παύλος– υπέρ των αδελφών μας **και όχι να θυσιάζουμε τους αδελφούς μας για χάρη μας!**

1. Η Ανάσταση των Σωμάτων

Θα γίνει Ανάσταση των σωμάτων μας ή μόνο της ψυχής μας; Η Αγία Γραφή ομιλεί για Ανάσταση νεκρών και η ψυχή είναι αθάνατη. Νεκρά είναι τα σώματα όταν χωρίζονται από την ψυχή. Άρα πρόκειται να γίνει Ανάσταση των σωμάτων.

Παρ' ότι, όμως, τα σώματα, μετά τον χωρισμό τους από την ψυχή είναι νεκρά, δεν παύουν να είναι Ναός του Αγίου Πνεύματος.

Επειδή δεν έχει προκληθεί από την Εκκλησία ευρύτατος διάλογος αλλά θεωρείται το θέμα λήξαν και αποδεκτή η πρακτική των μεταμοσχεύσεων, η πολιτική θρασύτητα έφθασε στο αποκορύφωμά της και ζητεί με τη νομοθετική ρύθμιση που προαναφέραμε, να θεωρούνται όλοι οι πολίτες της Ελλάδος υποχρεωτικοί δότες, εκτός και αν δηλώσουν εγγράφως ότι το αρνούνται!

2. ΠΕΡΙ ΘΑΝΑΤΟΥ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΕΩΝ

Υπάρχουν πολλοί ή ένας οριστικός και αμετάκλητος θάνατος του ανθρώπου, όπως μας ορίζει σαφώς ο άγιος Απόστολος Παύλος: **«απόκειται τοις ανθρώποις άπαξ αποθανείν, μετά δε τούτο, κρίσις»**. Πως μπορούμε να δικαιολογήσουμε δύο θανάτους, εγκεφαλικό και καρδιακό, με τα λόγια αυτά του αγ. Αποστόλου Παύλου αλλά και με την σαφή διακήρυξη της ιατρικής ότι **το πρώτο όργανο που σχηματίζεται στον άνθρωπο και το τελευταίο που παύει να λειτουργεί είναι η καρδιά** και όχι ο εγκέφαλος;

Τα λεκτικά κόλπα που χρησιμοποιούν οι υπέρμαχοι των μεταμοσχεύσεων για να αρνηθούν ότι είναι φόνος το να θεωρήσουμε τον εγκεφαλικό θάνατο ως οριστικό θάνατο του ανθρώπου, είναι απλά κόλπα χωρίς αντίκρυσμα, τουλάχιστον για μας τους χριστιανούς, που γνωρίζουμε ότι η ζωή του ανθρώπου αλλά και ο θάνατος είναι μυστήρια, τα οποία ούτε εξιχνιάζονται ούτε ανακαλύπτονται από τους επιστήμονες αλλά αποκαλύπτονται στους αγίους.

Συνεπώς, δεν γνωρίζουμε εμείς **ποιοί και πόσοι διάλογοι γίνονται μεταξύ του Θεού και του “εγκεφαλικά νεκρού” ανθρώπου** και γι' αυτό είναι θράσος και ασέβεια και φόνος το να επεμβούμε βιαίως και να διακόψουμε αυτούς τους διαλόγους, ισχυριζόμενοι ότι ο άνθρωπος είναι οριστικά νεκρός.

3.4 Ο ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΣΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΣΩΜΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ

Η ταφή των νεκρών είναι ο κανόνας για τη συντριπτική πλειοψηφία των εθνών, των λαών και των θρησκειών. Αιγύπτιοι, Ασσυροβαβυλώνιοι, Χετταίοι, Φιλιισταίοι, Πέρσες και όλοι οι λοιποί αρχαίοι λαοί, αλλά και φυλές πρωτόγονες και απολίτιστες, στη συντριπτική τους πλειοψηφία και κατά κανόνα θάπτουν τους νεκρούς τους.

Οι Εβραίοι έθαπταν τους νεκρούς τους. Είχε καταστεί γι' αυτούς η ταφή των νεκρών ένα έθιμο, ένα έθος. Αλλά και οι αρχαίοι Έλληνες κατά κανόνα έθαπταν τους νεκρούς τους. Όπως είναι γνωστό και από την ιστορία και από την αρχαιολογία επειδή οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν ότι ο άνθρωπος συνεχίζει την επίγεια ζωή του μετά το θάνατο, ενταφιάζαν τους νεκρούς τους.

Βέβαια, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι υπήρχαν περιπτώσεις καύσεως στην ελληνική αρχαιότητα, ακόμα όμως και σ' αυτές, τα υπολείμματα (οστά και στάχτη) ενταφιάζονταν. Η καύση, βέβαια, στις περιπτώσεις αυτές ήταν επιλογή ανάγκης, είτε λόγω λοιμικών ασθενειών ώστε με τον τρόπο αυτό να αποφευχθεί η εξάπλωση της επιδημίας, είτε λόγω πολέμου σε εχθρικό έδαφος ώστε να μην βεβηλώσουν και ατιμάσουν οι εχθροί τα νεκρά σώματα των ηρωικά πεσόντων.

Πολλά και ισχυρά είναι τα θεολογικά, ιστορικά, κοινωνικά και άλλα επιχειρήματα με τα οποία η Εκκλησία απορρίπτει την καύση των νεκρών και οριοθετεί την πίστη της και το σεβασμό της στο ανθρώπινο πρόσωπο και κατ' επέκταση στο σώμα του ανθρώπου. Η ταφή των νεκρών μας είναι παράδοση της αγίας μας Εκκλησίας. Η παράδοση αυτή θεμελιώνεται στη Βιβλική και Πατερική γραμματεία και στη γενική θέση και χριστιανική διδασκαλία περί του ανθρώπου ως ψυχοσωματικής οντότητας.

ο χριστιανός δεν μπορεί να δεχθεί την καύση γιατί αντιμετωπίζει το θάνατο όχι ως τέρμα και τέλος, αλλά με την ελπίδα της αναστάσεως και της αιώνιας κοινωνίας και ζωής με τον Τριαδικό Θεό. Η ταφή δηλαδή του σώματος, για ένα πιστό μέλος της Εκκλησίας του Χριστού, είναι πρώτα πράξη τιμής και σεβασμού προς το ανθρώπινο σώμα και δεύτερον υπόσχεση και ελπίδα για αθανασία και αιώνια ζωή. Αντίθετα, η καύση των νεκρών, οδηγεί σε μια αντίληψη αφανισμού, ανυπαρξίας και μηδενισμού που είναι ολωσδιόλου ξένη προς τη χριστιανική πίστη περί της μετά θάνατον ζωής.

η Εκκλησία μπορεί να αρνηθεί την εκκλησιαστική κήδευση σ' εκείνον που προτιμά την καύση, επειδή αυτή του η πράξη δείχνει ότι δεν πιστεύει στην ανάσταση των νεκρών αλλά στον αφανισμό. Η Εκκλησία δεν επιβάλλει την πίστη και τις τελετές της σε όσους είναι ξένοι προς αυτήν. Αλλά και όσοι είναι ξένοι προς την Εκκλησία δεν μπορούν να απαιτούν από αυτήν να ευλογεί τις αυθαίρετες επιλογές τους.

Αντί επιλόγου παραθέτομε την άποψη του σεβασμιότατου μητροπολίτου Μεσογαίας και Λαυρεωτικής κ. Νικολάου Χατζηνικολάου. Ο σεβασμιότατος, σε μια ομιλία του σχετική με την καύση και την ταφή των νεκρών αναφέρει: «Καίμε ό,τι έχει αξία, ομορφιά και ζωή. Ό,τι έχει χρόνο μέσα του και διάρκεια. Καίμε τα δάση, καίμε τις περιουσίες μας, καίμε τις αιώνιες αξίες με τους νόμους μας, καίμε τις παραδόσεις μας (αποποινικοποίηση της μοιχείας, νομιμοποίηση των αμβλώσεων κ.λ.π.). Τώρα θέλουμε να καίμε και τα σώματά μας». Η καύση των νεκρών, σε οποιαδήποτε επιχειρήματα και αν στηρίζεται, βρίσκεται έξω από την Ορθόδοξη διδασκαλία και παράδοση. Ας μείνουμε πιστοί σ' αυτήν την παράδοση και στα λόγια του αποστόλου Παύλου: «Το σώμα θάβεται άδοξο, θα αναστηθεί όμως ένδοξο· Ενταφιάζεται ανίσχυρο, θα αναστηθεί όμως δυνατό. Ενταφιάζεται σώμα που ήταν εμψυχωμένο από ζωική φυσική δύναμη, θα αναστηθεί όμως ζωοποιημένο από το Πνεύμα του Θεού».

ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΣΚΟΠΟΣ

Ο σκοπός του ερευνητικού μέρους της παρούσας εργασίας είναι να ερευνηθεί η άποψη των μουσουλμάνων που κατοικούν στην Ελλάδα σχετικά με την φυσικοθεραπεία και την ιατρική περίθαλψη και να παρουσιαστούν τα αποτελέσματα που αφορούν γενικότερα την άποψη αλλά και τη σύγκριση διαφορετικών δρησκειών κυρίως χριστιανών και μουσουλμάνων.

ΜΕΘΟΔΟΣ

Η έρευνα διεξήχθη στην Αθήνα κατά τους μήνες Ιούνιο – Σεπτέμβρη του 2012 με τη χρήση ερωτηματολογίου.

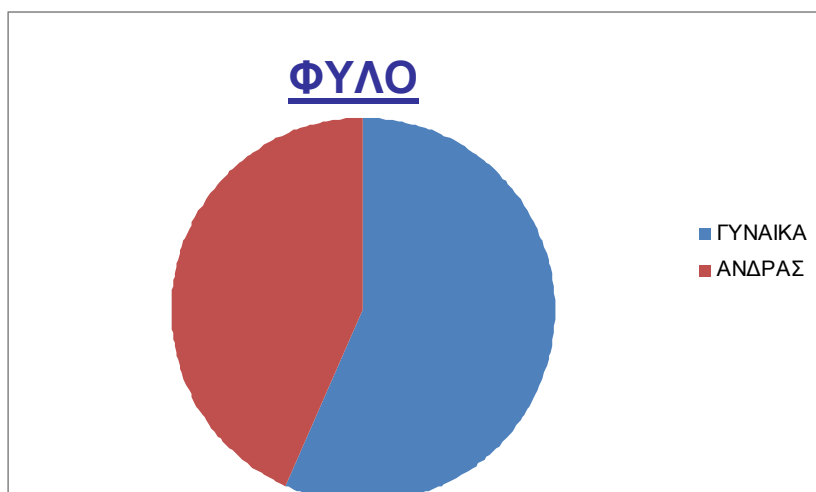
Τα ερωτηματολόγια που μοιράστηκαν ήταν στο σύνολο 30, αποτελούνταν από 13 ερωτήσεις κλειστού και ανοιχτού τύπου και αφορούσαν ενήλικες άνδρες και γυναίκες διαφορετικής θρησκείας και διαφορετικής εθνικότητας. Το δείγμα ήταν τυχαίο.

Η επεξεργασία των αποτελεσμάτων έγινε με την χρήση υπολογιστή και του προγράμματος Excel.

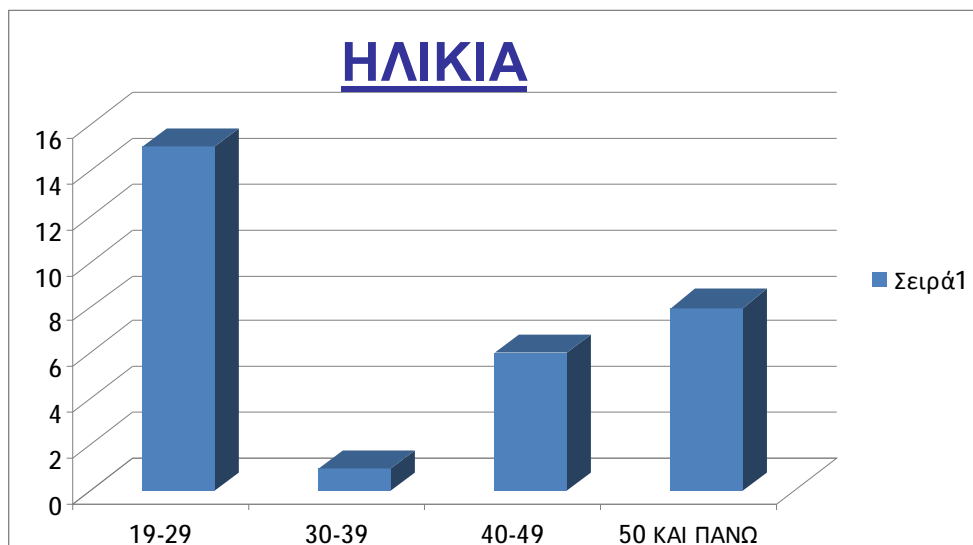
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Οι ερωτήσεις ομαδοποιήθηκαν και συνδυάστηκαν. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά παρακάτω.

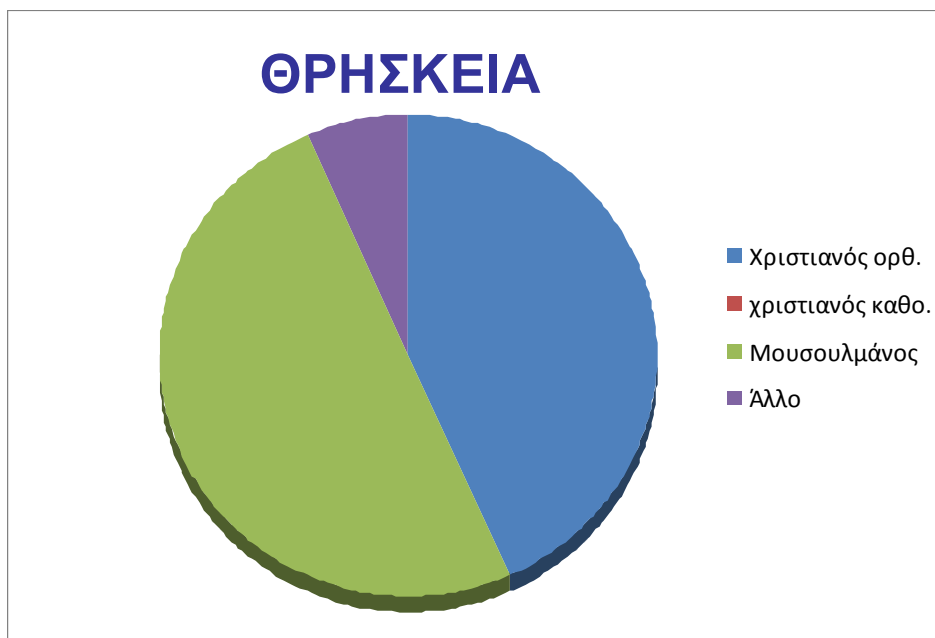
Από το δείγμα που ερωτήθηκε οι περισσότεροι ήταν γυναίκες σε ποσοστό 57 % (17 από τους 30).

Το ηλικιακό εύρος των ερωτηθέντων ήταν από 19 έως και πάνω από 50 ετών. Ωστόσο βρέθηκε ότι στην πλειοψηφία τους ήταν άτομα ηλικίας από 19 ως 29 ετών (15 στους 30) και σε ποσοστό 50 % .

Η θρησκεία την οποία ασπάζονται οι περισσότεροι είναι το Ισλάμ με ποσοστό (...) ενώ με μικρή διαφορά ακολουθεί ένα αριθμός 13 ατόμων που είναι χριστιανοί ορθόδοξοι. Χριστιανοί καθολικοί δεν υπάρχουν στο δείγμα μιας και στη χώρα μας γενικά είναι ελάχιστοι όσοι ακολουθούν τον καθολικισμό.

Η πλειοψηφία των Μουσουλμάνων στο δείγμα οφείλεται σε ένα μεγάλο ποσοστό και στην καταγωγή και θρησκεία της ερευνήτριας της παρούσας εργασίας, αλλά επίσης το πολύ κοντινό ποσοστό των Χριστιανών που απάντησαν οφείλεται στις πολύ καλές και καθόλου ρατσιστικές σχέσεις της ερευνήτριας με τους αλλόθρησκους συμπολίτες της.

Από το σύνολο του δείγματος όσο αφορά την εθνικότητα οι περισσότεροι είναι Έλληνες (53 %) ενώ αμέσως μετά ακολουθούν οι Άραβες (27 %). Τέλος υπήρχε και ένα ποσοστό (20 %) από διάφορες άλλες εθνικότητες όπως: Ιράν, Πολωνία και Αλβανία.

Συνδυάζοντας τα ατομικά και κοινωνικά στοιχεία βρίσκουμε ότι το μεγαλύτερο ηλικιακό εύρος 19 – 29 αντιστοιχεί και πάλι στο γυναικείο φύλο σε ποσοστό (80%).

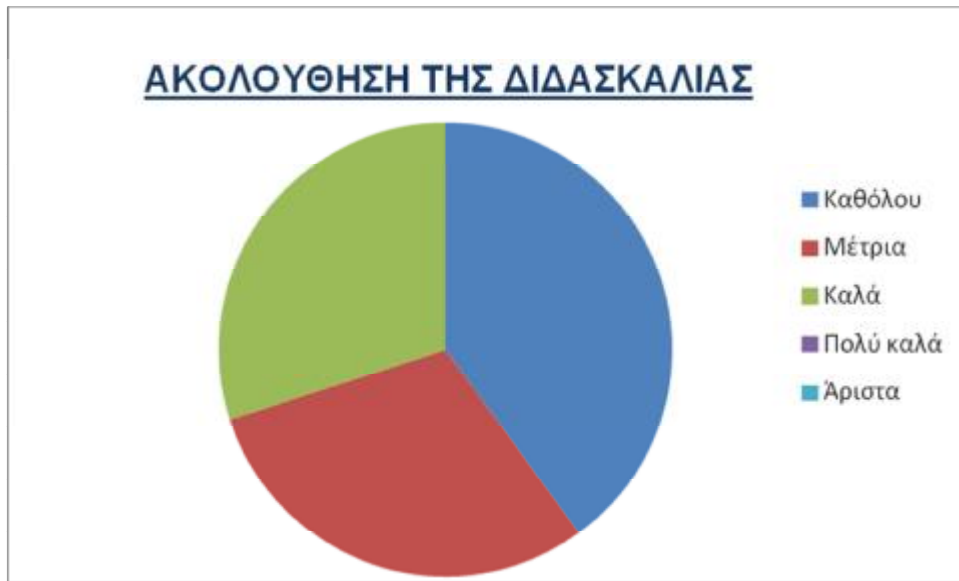

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι και στο δείγμα ολόκληρο και στα επί μέρους στοιχεία οι γυναίκες υπερτερούν.

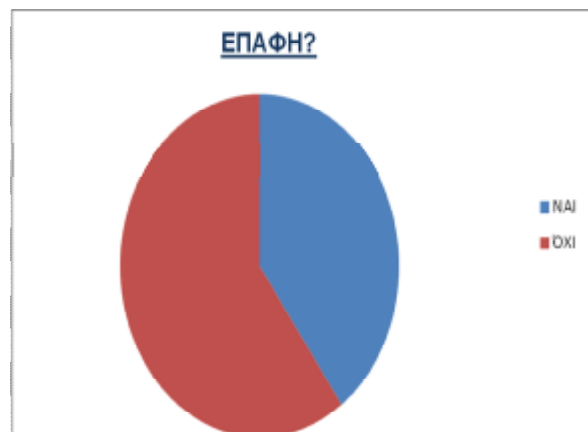
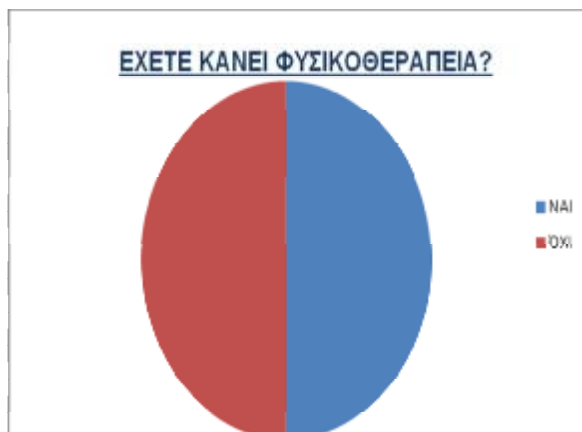
Περνώντας στο δεύτερο σκέλος του ερωτηματολογίου και αναλύοντας τα αποτελέσματα διαπιστώσαμε ότι η γνώση της διδασκαλίας της θρησκείας σχετικά με το ανθρώπινο σώμα βρίσκεται σε ένα επίπεδο απλά καλό.

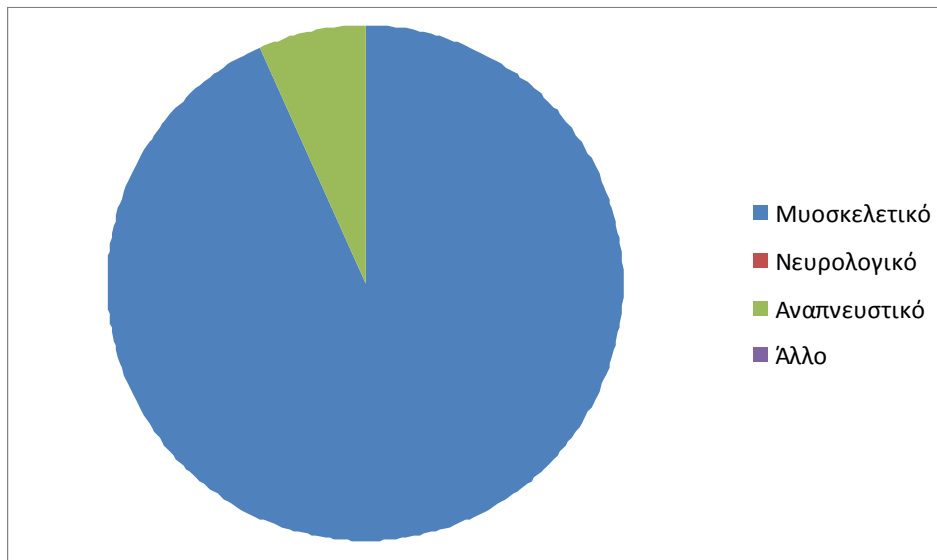
Με δυσκολία την άριστη γνώση των όσων αναφέρει η θρησκεία του καθενός για το σώμα καταλήξαμε στο συμπέρασμα να πούμε ότι αυτό οφείλεται στην ελλιπή διδασκαλία του σχετικού μέρους από τους δασκάλους και τους γονείς μιας και το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα δεν ασχολείται με το συγκεκριμένο αντικείμενο. Επιπλέον μετανάστες που έχουν χρόνια ενσωματωθεί σε μία ξένη κουλτούρα ίσως να επηρεάζονται από αυτή με αποτέλεσμα λεπτομέρειες όπως αυτή που ερευνούμε να έχουν λησμονηθεί. Τέλος, υπάρχει και η εκδοχή της ασάφειας στα γραπτά θρησκευτικά κείμενα που μπερδεύουν την άποψη των πιστών. Ως αποτέλεσμα ακόμα και αυτά τα λίγα που γνωρίζουν δεν εφαρμόζονται όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα, μιας και οι εποχές, οι ανάγκες και τα ενδιαφέροντα έχουν αλλάξει.

Παρακάτω στο σύνολο του δείγματος υπήρχε συμμετρικός διαχωρισμός ως προς τις υπηρεσίες φυσικοθεραπείας που δέχθηκαν, με τους περισσότερους (9 στα 15) να υποστηρίζουν ότι δεν υπήρχε ιδιαίτερη επαφή με τον φυσικοθεραπευτή.

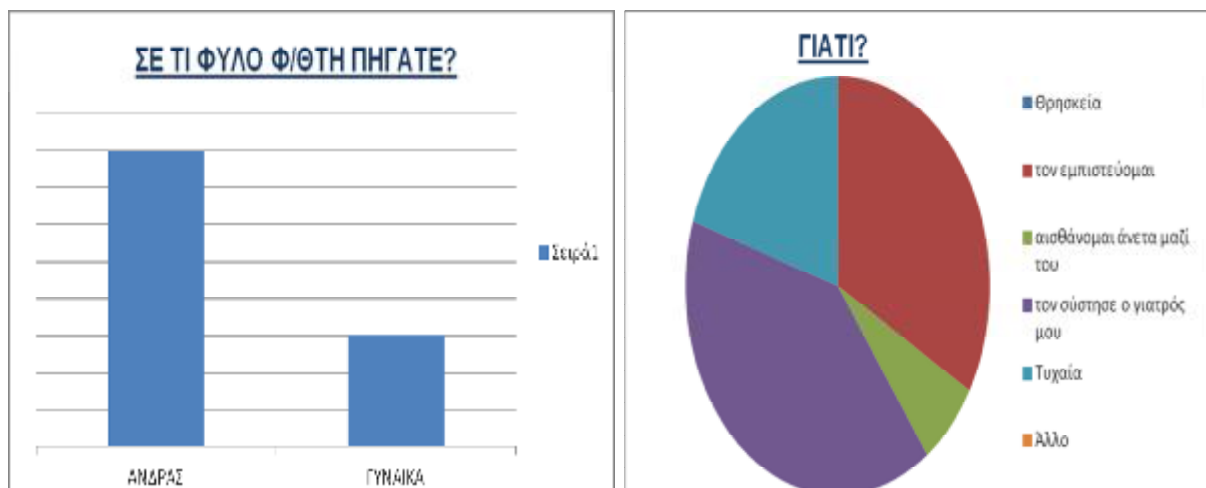

Από τα 15 άτομα που δέχθηκαν φυσικοθεραπευτική βοήθεια τα 14 είχαν κάποιο μυοσκελετικό πρόβλημα ενώ μόνο ένα είχε αναπνευστικό.

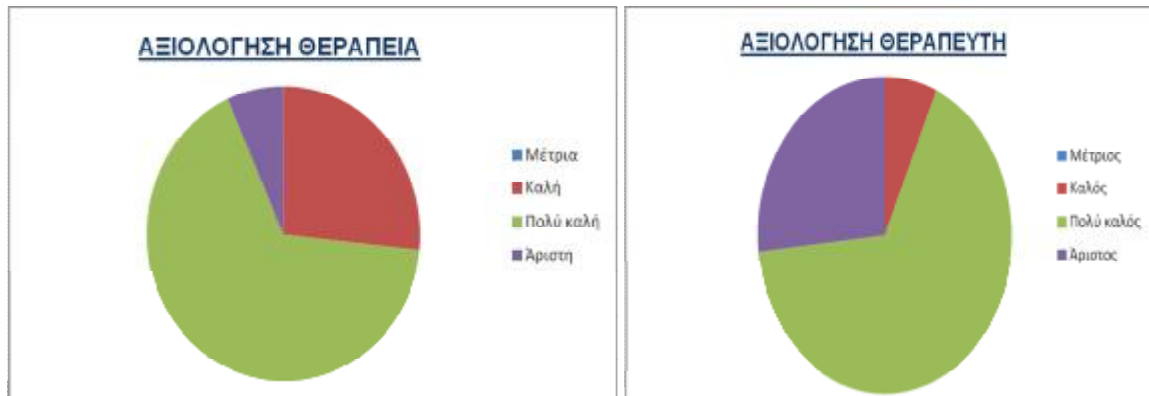
Το αποτέλεσμα αυτό εξηγείται με το νεαρό της ηλικίας των ερωτηθέντων.

Όσο αφορά την επιλογή φύλλου γιατρού τα αποτελέσματα ήταν πάνω κάτω τα ίδια, ενώ η επιλογή του συγκεκριμένου θεραπευτή έγινε με βάση κριτήρια εμπιστοσύνης και γνωριμίας με τον θεράποντα ιατρό. Εδώ εντυπωσιάζει το μηδέν στο κριτήριο της επιλογής θεραπευτή βάση θρησκείας.

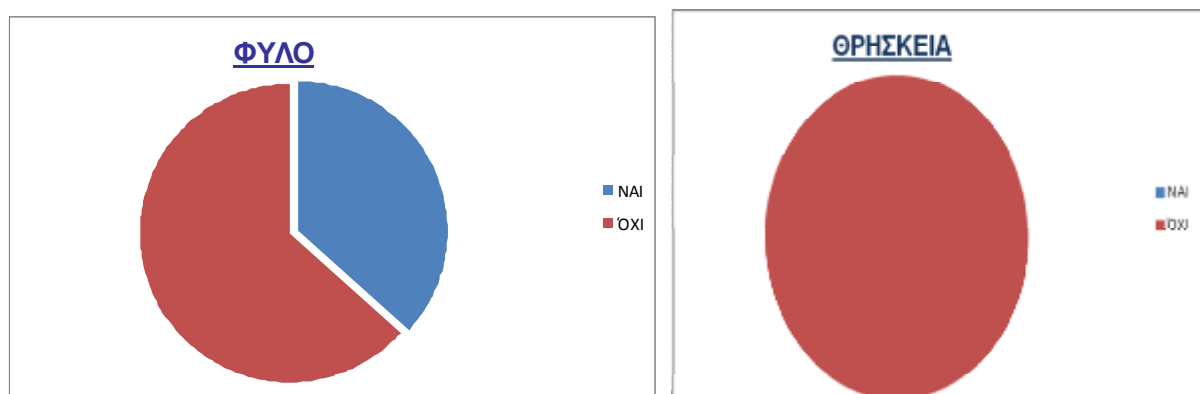
Άρα βλέπουμε ότι στις περισσότερες των περιπτώσεων επικρατεί η λογική του να είναι καλός ο θεραπευτής ώστε να μην υπάρξει πρόβλημα στο μέλλον όσο αφορά τα προβλήματα υγείας.

Τέλος σε ακόμα μία προσωπικής κρίσεως ερώτηση όπως είναι αυτή της αξιολόγησης του θεραπευτή και του αντίστοιχου σχήματος θεραπείας που παρασχέθηκε τα αποτελέσματα ήταν τα εξής:

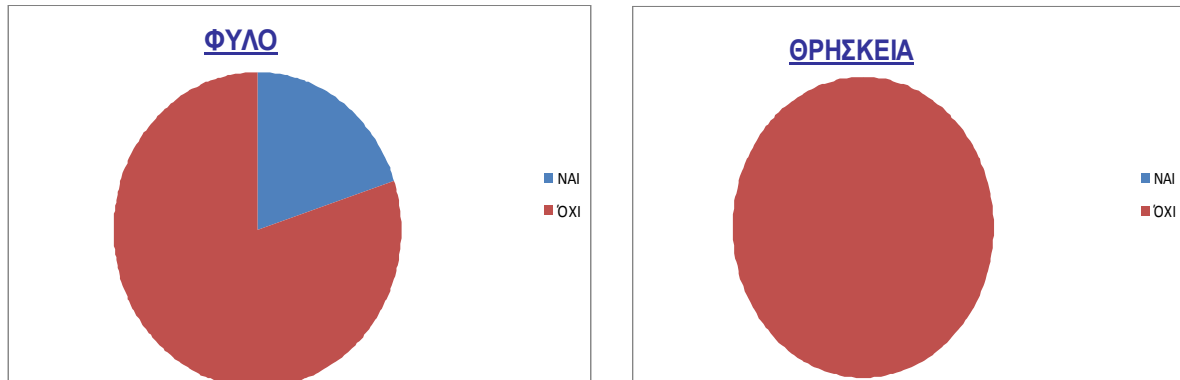
Τόσο ο θεραπευτής όσο και η θεραπεία που εφαρμόστηκε ανήκαν σε ένα πολύ καλό επίπεδο, ενώ ο θεραπευτής από ένα ποσοστό (%) χαρακτηρίστηκε άριστος. Η ερμηνεία των απαντήσεων έχει να κάνει με το ότι στην Ελλάδα το επίπεδο φυσικοθεραπείας δεν έχει τις δυνατότητες ακόμα να φτάσει στο άριστα καθώς οι συνθήκες μεταπτυχιακής εκπαίδευσης και οι επαγγελματικές δυνατότητες που παρέχονται από το υπουργείο υγείας σε αυτό τον κλάδο είναι μηδαμινές σε σχέση με το εξωτερικό. Αντίθετα, οι θεραπευτές είναι άριστοι καθώς προσπαθούν να εφαρμόσουν τα όσα γνωρίζουν όσο καλύτερα μπορούν σε συνδυασμό με την σωστή δεοντολογική συμπεριφορά απέναντι στον ασθενή.

Καθώς η ιατρική φροντίδα είναι ιδιαίτερης σημασίας, στην ερώτηση σχετικά με το φύλλο του ιατρού που επιλέγεται τα αποτελέσματα δεν ήταν τα αναμενόμενα. Η πλειοψηφία του δείγματος απάντησε ότι δεν έχει ιδιαίτερη προτίμηση στο φύλλο ενώ εντυπωσιακά δεν επιλέγει κανείς γιατρό της ίδιας θρησκείας (30 στα 30).

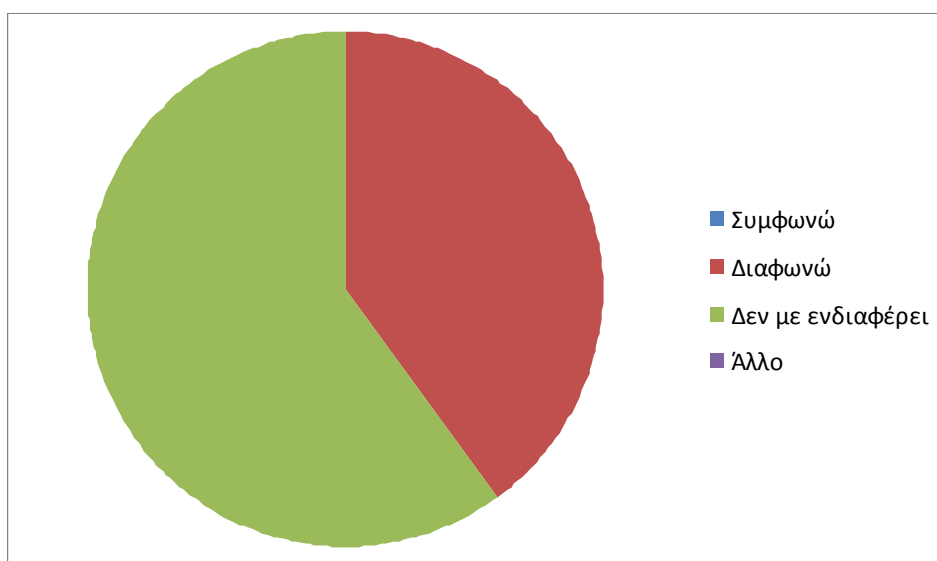
Το νεαρό της ηλικίας των ερωτηθέντων ίσως είναι η απάντηση σε αυτό το εντυπωσιακά παράλογο αποτέλεσμα μιας και γνωρίζουμε το τι επιτάσσει η θρησκεία του Ισλάμ για τις ιατρικές επιλογές. Τελικά πρέπει να αναθεωρήσουμε και να διαψεύσουμε τις φήμες περί σκληροπυρηνικότητας του Μουσουλμανισμού και να υιοθετήσουμε την ελευθερία της επιλογής κατά το δοκούν και κατά το πρέπον.

Άρα εκείνο που περισσότερο ενοχλεί τους ασθενείς είναι η επιλογή του φύλλου του γιατρού και όχι η θρησκεία του. (24 στα 30)

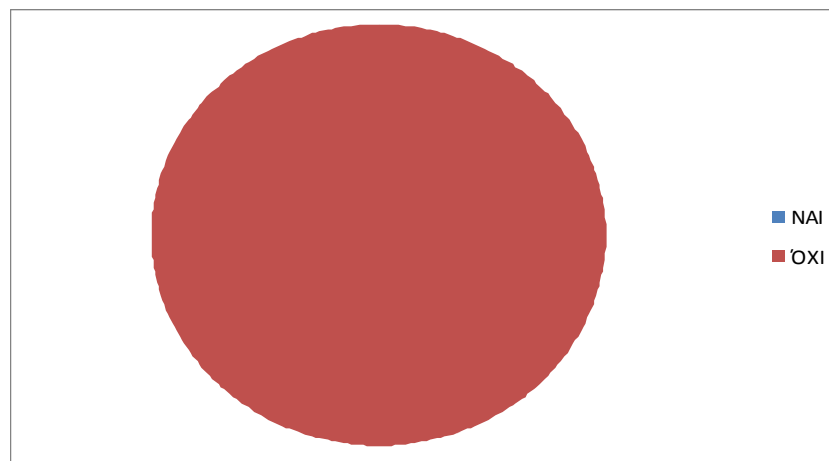
Το παραπάνω εξηγείται με δύο τρόπους. Από τη μία θεωρείται μία επιλογή που δεν έχει να κάνει με τη θρησκεία εφ' όσον είναι κάτι το οποίο κάθε ένας σκέφτεται ανάλογα με το πώς θα νοιώσει οικία και άνετα απέναντι σε έναν ιατρό του ίδιου φύλλου. Απ' την άλλη ίσως οι ερωτηθέντες να μην αντιμετώπισαν ποτέ πρόβλημα μιας και κάθε ιατρός κάθε θρησκείας, σέβεται το ανθρώπινο σώμα και το εξετάζει-θεραπεύει με θρησκευτική διακριτικότητα.

Όταν το ερωτηματολόγιο απευθύνθηκε αποκλειστικά σε Χριστιανούς σχετικά με την άποψη τους για τη συμπεριφορά του ιατρού απέναντι στην Μουσουλμάνα γυναίκα το αποτέλεσμα εξέπληξε για ακόμα μία φορά.

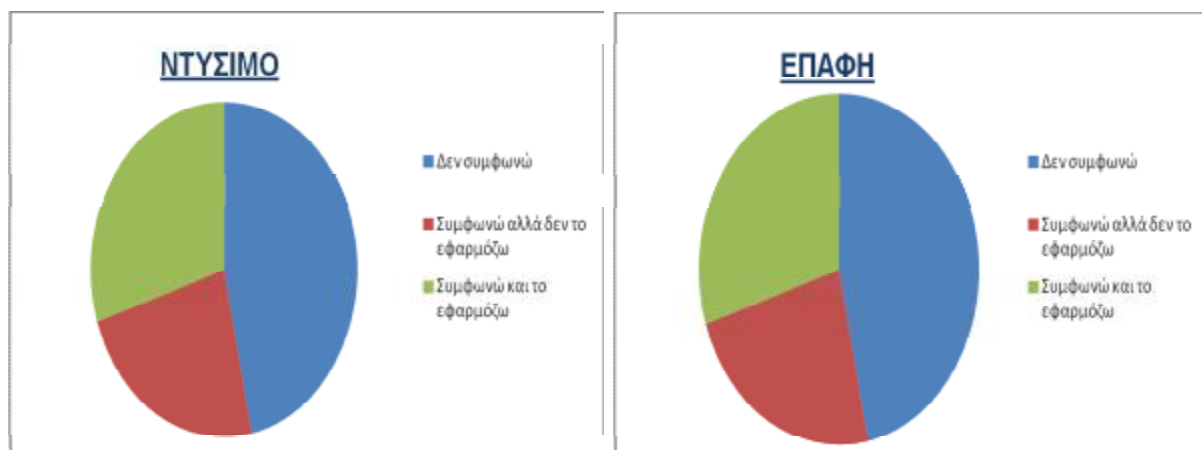

Οι 9 στους 15 δεν έδειξαν ενδιαφέρον για την άποψη αυτή καθώς μάλλον θεωρούν καθαρά προσωπική επιλογή του κάθε ενός το με ποια κριτήρια θα επιλέξει τον θεραπευτή του. Είτε αυτό αφορά το φύλλο είτε τη θρησκεία του γιατρού. Αντιθέτως 6 στους 15 διαφωνούν με αυτή την επιλογή των Μουσουλμάνων καθώς δεν θεωρούν ότι η θρησκεία μπορεί να καθορίσει την επιλογή ιατρικής περίθαλψης.

Γενικότερα η στάση των Μουσουλμάνων για την ιατρική περίθαλψη στην Ελλάδα θεωρείται απολύτως θετική μιας και ποτέ δεν υπήρχε περιορισμός στην επιλογή ιατρικού προσωπικού. Ποσοστό 100%

Τέλος σχετικά με άλλες απόψεις που αφορούν τον τρόπο ντυσίματος και επαφής με το ανθρώπινο σώμα ζητήθηκε η γνώμη όλων και τα αποτελέσματα ήταν τα εξής:

Οι περισσότεροι δεν συμφωνούν με τα όσα λέει η θρησκεία για το θέμα του ντυσίματος και της επαφής αλλά τα αποτελέσματα αυτά δεν είναι αντιπροσωπευτικά διότι το μεγαλύτερο ποσοστό που έδωσε αυτή την απάντηση ήταν Χριστιανοί. Στους Μουσουλμάνους ισχύει ακριβώς το αντίθετο, ενώ αμέσως μετά με μεγάλη διαφορά (9 στα 30) όσοι το συμφωνούν ότι πρέπει να υπάρχει και να εφαρμόζεται ένα μέτρο σε όλα αυτά, προσπαθούν να το επιδιώκουν και να το τηρούν.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Στην παρούσα εργασία μελετήθηκε η άποψη των μουσουλμάνων σχετικά με τον τρόπο περίθαλψης και της υπηρεσίες της Φυσικοθεραπείας.

Σε μία πρώτη αναδρομή στον μουσουλμανικό αλλά και τον ευρύτερο κόσμο της πίστης βρέθηκε ότι κάθε θρησκεία (από την Εβραϊκή μέχρι και την ορθόδοξη χριστιανική) έχει τις δικές της απόψεις για το σώμα και την συμπεριφορά των γιατρών σε αυτό. Ωστόσο κανόνες ηθικής και δεοντολογίας υπάρχουν μόνο στο κοράνι, ενώ καμία συσχέτιση δεν βρέθηκε ανάμεσα σε Ισλάμ και Χριστιανισμού σε θέματα που αφορούν συγκεκριμένα μέρη του σώματος.

Το Ισλάμ χωρίζει τα μέρη του σώματος που πρέπει να σέβονται οι πιστοί σε σχέση με την ιατρική επιστήμη, ενώ ο χριστιανισμός στηρίζεται στη διδασκαλία για το σώμα με την έννοια της σάρκας και του πνεύματος, ενώ εμμένει στο ότι ο άνθρωπος πρέπει να φέρεται στον συνάνθρωπό του ως εαυτός. Ενώ η ανασκόπηση της εργασίας δεν δείχνει σημεία ταύτισης των θρησκειών, στην ερευνητική μελέτη βρέθηκε ότι στην Ευρώπη υπάρχουν δυο διαφορές.

Από τη μία το ιατρικό προσωπικό και συγκεκριμένα η Φυσικοθεραπευτική περίθαλψης αποδεδειγμένα σέβεται της αρχές του κορανιού και την διδασκαλία του Ισλάμ, ενώ από την άλλη περισσότερο πιστοί στο λόγο του Θεού φαίνεται να είναι οι μεγαλύτεροι σε ηλικία μουσουλμάνοι που κατοικούν σε Ευρωπαϊκές χώρες. Οι νεότεροι ακλουθώντας της αλλαγές τον εποχών προσαρμόζονται στα δεδομένα και στα ήσσονος σημασίας στοιχεία περίθαλψης που προσφέρει η χώρα που τους φιλοξενεί και δεν τηρούν κατά γράμμα πολλές φορές από ανάγκη τους κανόνες του κορανιού.

Ωστόσο η ανάγκη για καταπάτηση των κανόνων γίνεται έπιτα από προσπάθεια τήρησης τους χωρίς ποτέ να ξεπερνούν τα όρια και να φτάνουν στο άλλο άκρο της κατανάγκη προσβολή της πίστης τους. Βέβαια όπως σε όλα και εδώ υπάρχουν εξαιρέσεις.

Τέλος στο γενικό αλλά περισσότερο στο ιδικό μέρος δεν βρέθηκε καμία άλλη εργασία, άρθρο ή έρευνα με παρόμοιο θέμα ώστε να μπορέσουμε να συγκρίνουμε τα αποτελέσματα, καθώς επίσης διευκρινίζουμε και ότι εάν το ερωτηματολόγιο της έρευνας είχε διαμνηυθεί σε περιοχές και χώρες καθαρά ισλαμικές τα αποτελέσματα θα ήταν πολύ διαφορετικά καθώς η αυστηρότητα στα πιστεύω, στα πρέπει και στα θέλω των πιστών ενυπάρχει ακόμα και το δόγμα του ισλαμισμού τηρεί τα ευλαβικά χωρίς παρεκκλίσεις και παρεκτροπές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Almonjed Mohamed S. 2009. *Islam, question and answer*, [online] Διαθέσιμο από: <http://www.islam-qa.com/ar/ref/5693> [Πρόσβαση 26 septemper 2011].

Alnassan Ahmad. 2007, *Nassan site*, Διαθέσιμο από:

<http://www.naasan.net/index.php?page=97x100x118n105y115n111i114m121t&op=100w105u115u112u108t97m121f95197q100s118h105o115b111p114j121w95c100r101n116k97c105a108d115z&id=51x53r50y> [Πρόσβαση 22 January 2012].

Alshirawi Nihad. 2012. *Alwasat News*, Διαθέσιμο από:

<http://www.alwasatnews.com/3695/news/read/709904/1.html>

[Πρόσβαση 28 October 2012].

Badran Walid. 2007. *Qasr Alkhair*, Διαθέσιμο από:

<http://www.qasralkhair.com/vb/showthread.php?t=1563> [Πρόσβαση 3 March 2012].

Βλαβιανού-Αρβανίτη, Α., (1990) Βιοπολιτική - Η Θεωρία του Βίου. Διεθνής Οργάνωση Βιοπολιτικής, Αθήνα.

Damas Gate. 2004, Διαθέσιμο από:

<http://www.damagate.com/vb/t35724/> [Πρόσβαση 27 February 2012].

Dbis Ali. 2007. *Jameat aleman*, [online] Διαθέσιμο από:

<http://www.jameataleman.org/ftawha/ahoa1/ahoa12.htm> [Πρόσβαση 30 septemper 2011].

Deborah CM Boyle and Men-Jean Lee. 2008, Διαθέσιμο από:

<http://www.fastfacts.com/fast-facts/Religio-and-nMedicine> [Πρόσβαση 20 June 2012].

Elkhabr Haifa. 2010, *Ejabat*. Διαθέσιμο από:

<http://ejabat.google.com/ejabat/thread?tid=13a5754895bc2ee7> [Πρόσβαση 28 October 2012].

Egyptian Fatwa house. 2010. *Ejaba* , [online] Διαθέσιμο από:

http://ejabh.m5zn.com/arabic_article_116442.html [Πρόσβαση 30 september 2011].

Ethnos . 2009. Διαθέσιμο από:

<http://www.ethnos.gr/entheta.asp?catid=23571&subid=2&pubid=8546967>
[Πρόσβαση 5 June 2012]

Father Lanfranco Serrini, (1986) "The Christian Declaration on Nature" the Assisi Declaration, σελ.9-14 and also Ecclesiastes Ch.7:28.

Fatwa. 2001. *Islam web*, [online] Διαθέσιμο από:

<http://www.islamweb.net/fatwa/index.php?page=showfatwa&Option=FatwaId&lang=A&Id=10410> [Πρόσβαση 26 september 2011].

Fatwa. 2004. *Islam web*, [online] Διαθέσιμο από:

<http://www.islamweb.net/fatwa/index.php?page=showfatwa&Option=FatwaId&lang=A&Id=56196> [Πρόσβαση 26 september 2011].

Fazlur Rahman. 1998, Διαθέσιμο από:

<http://sufibooks.co.uk/health-and-medicine-in-the-islamic-tradition-p527.html>

[Πρόσβαση 10 August 2012].

Gilboa, M., (1989) *The Challenge of Protecting the Bio-Environment*. Διεθνής Οργάνωση Βιοπολιτικής, Αθήνα.

Καράς, Μ., (1991) "Το Νόημα της Ζωής από τη Χριστιανική Αποψη", Βιοπολιτική - Το Βιο-Περιβάλλον - Τόμος III, (Α. Βλαβιανού-Αρβανίτη, Εκδ.), σελ. 147-151. Διεθνής Οργάνωση Βιοπολιτικής, Αθήνα.

Long, M., (1981) "Visions of a New Religion" *Science Digest.*, November 1981,

Μήνυμα της Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Δημητρίου, Βιοπολιτική - Το Βιο-Περιβάλλον - Τόμος III (Α. Vlavianos Arvanitis, Ed.). Διεθνής Οργάνωση Βιοπολιτικής. Αθήνα.

Μήνυμα της Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου στο Οικολογικό Συνέδριο της Ι. Μονής Χάλκης, Ιούνιος 1992.

Μπόνη, Κ. (1990) "Παρουσίαση του έργου Βιοπολιτική - Το Βιο-Περιβάλλον - Τόμος II", Πρακτικά της Ακαδημίας Αθηνών, σελ. 50-54 Ακαδημία Αθηνών, Αθήνα.

Rabbi Arthur Hertzberg, (1986) "The Jewish Declaration on Nature" the Assisi Declaration.

Rabbi Norman Solomon (1992) "Judaism and the Environment" Judaism and Ecology, World Wide Fund for Nature.

Religion vs. Medicine. 2011, Διαθέσιμο από:

<http://uk.askmen.com/daily/blogs/religion/religion-vs-medicine.html>
[Πρόσβαση 15 August 2012].

Tellskuf. 2012, Διαθέσιμο από:

http://www.tellskuf.com/index.php?option=com_content&view=article&id=20809:2012-06-12-11-31-25&catid=18:fw&Itemid=37 [Πρόσβαση 28 October 2012].

The Assisi Declaration. Messages on Man and Nature from Buddhism, Christianity, Hinduism, Islam and Judaism. Basilica di Francesco, Assisi, Italy. WWF 25th Anniversary. September 29, 1986.

Venerable Lungrig Namgyal Rinpoche, (1986) "The Buddhist Declaration of Nature" the Assisi Declaration.

Wikipedia, Διαθέσιμο από:

<http://ar.wikipedia.org/wiki/%D8%A5%D8%B3%D9%84%D8%A7%D9%85>
[Πρόσβαση 3 March 2012].

Wikipedia. Διαθέσιμο από:

http://ar.wikipedia.org/wiki/%D8%A7%D9%84%D9%85%D8%B3%D9%8A%D8%AD%D9%8A%D8%A9_%D8%AD%D8%B3%D8%A8_%D8%AF%D9%88%D9%84_%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%A7%D9%84%D9%85
[Πρόσβαση 3 March 2012]

Wikipedia. Διαθέσιμο από:

http://ar.wikipedia.org/wiki/%D9%85%D8%B3%D9%84%D9%85#.D8.AA.D8.B9.D8.AF.D8.A7.D8.AF_.D8.A7.D9.84.D9.85.D8.B3.D9.84.D9.85.D9.8A.D9.86_.D9.88.D8.A7.D9.84.D9.85.D8.B3.D8.A7.D8.AC.D8.AF_.D9.81.D9.8A_.D8.A7.D9.84.D8.B9.D8.A7.D9.84.D9.85_.D8.A7.D9.84.D8.BA.D8.B1.D8.A8.D9.8A_.28.2A1.29 [Πρόσβαση 3 March 2012]

Wikipedia. Διαθέσιμο από:

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%8C%CF%81%CE%BA%CE%BF%CF%82_%CF%84%CE%BF%CF%85_%CE%99%CF%80%CF%80%CE%BF%CE%BA%CF%81%CE%AC%CF%84%CE%B7 [Πρόσβαση 28 October 2012].

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΑΤΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

I. ΦΥΛΟ: ΑΝΔΡΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑ

II. ΗΛΙΚΙΑ: 19-29 30-39 40-49 50 και πάνω

III. ΘΡΗΣΚΕΥΜΑ: ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ
 ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΟΣ
 ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΣ
 ΑΛΛΟ.....

I.V. ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ :

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. *α. ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΣΩΜΑ*

ΚΑΘΟΛΟΥ *ΜΕΤΡΙΑ* *ΚΑΛΑ* *ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ* *ΑΡΙΣΤΑ*

β. ΑΚΟΛΟΥΘΕΙΤΕ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ;

ΚΑΘΟΛΟΥ *ΜΕΤΡΙΑ* *ΚΑΛΑ* *ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ* *ΑΡΙΣΤΑ*

2. *α. ΕΧΕΤΕ ΚΑΝΕΙ ΠΟΤΕ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ?*

ΝΑΙ *ΟΧΙ*

β. ΧΡΕΙΑΣΤΗΚΕ ΝΑ ΥΠΑΡΞΕΙ ΣΤΕΝΗ ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΟΝ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/ΤΡΙΑ

ΝΑΙ *ΟΧΙ*

3. *ΤΙ ΕΙΛΟΥΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΕΙΧΑΤΕ ΚΑΙ ΠΗΓΑΤΕ ΣΕ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ?*

ΜΥΟΣΚΕΛΕΤΙΚΟ-ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΟ

ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΟ

ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟ

ΑΛΛΟ.....

4. ΣΕ ΤΙ ΦΥΛΟ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ ΠΗΓΑΤΕ? *ΑΝΔΡΑΣ* *ΓΥΝΑΙΚΑ*

5. ΓΙΑΤΙ ΠΡΟΤΙΜΗΣΑΤΕ ΤΟΝ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ?

Το επιβάλλει η θρησκεία μου

Τον εμπιστεύομαι περισσότερο

Αισθάνομαι καλύτερα/ πιο άνετα μαζί του

Μου τον σύστησε ο γιατρός μου

Τυχαία

Άλλο.....

6. ΠΩΣ ΘΑ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΣΑΤΕ ΤΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΠΟΥ ΚΑΝΑΤΕ?

ΜΕΤΡΙΑ *ΚΑΛΗ* *ΠΟΛΥΚΑΛΗ* *ΑΡΙΣΤΗ*

7. ΠΩΣ ΘΑ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΣΑΤΕ ΤΟΝ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ?

ΜΕΤΡΙΟΣ *ΚΑΛΟΣ* *ΠΟΛΥΚΑΛΟΣ* *ΑΡΙΣΤΟΣ*

8. ΟΤΑΝ ΧΡΕΙΑΖΕΣΤΕ ΙΑΤΡΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΣΥΝΗΘΩΣ ΨΑΧΝΕΤΕ:

A. ΓΙΑΤΡΟ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΦΥΛΟΥ ΜΕ ΕΣΑΣ? *ΝΑΙ* *ΟΧΙ*

B. ΓΙΑΤΡΟ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ ΜΕ ΤΗ ΔΙΚΗ ΣΑΣ? *ΝΑΙ* *ΟΧΙ*

9. ΕΑΝ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ 8 ΣΤΟ ΥΠΟΕΡΩΤΗΜΑ Β ΑΠΑΝΤΗΣΑΤΕ ΝΑΙ ΤΟΤΕ ΠΕΙΤΕ ΜΑΣ ΕΝΑΝ Ή ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΕΠΙΛΕΓΕΤΕ ΓΙΑΤΡΟ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

10. ΈΧΕΤΕ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΝ Ο ΓΙΑΤΡΟΣ ΠΟΥ ΣΑΣ ΕΞΕΤΑΖΕΙ Ή ΣΑΣ ΘΕΡΑΠΕΥΕΙ ΕΙΝΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ Ή ΦΥΛΟΥ ΑΠΟ ΕΣΑΣ?

A. ΓΙΑ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ : **ΝΑΙ ΕΧΩ ΠΡΟΒΛΗΜΑ** **ΟΧΙ ΔΕΝ ΕΧΩ ΠΡΟΒΛΗΜΑ**

B. ΓΙΑ ΤΟ ΦΥΛΟ : **ΝΑΙ ΕΧΩ ΠΡΟΒΛΗΜΑ** **ΟΧΙ ΔΕΝ ΕΧΩ ΠΡΟΒΛΗΜΑ**

11. (ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΕΡΩΤΗΣΗ ΑΠΑΝΤΗΣΤΕ ΜΟΝΟ ΑΝ ΕΙΣΤΕ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ).

ΠΟΙΑ Η ΓΝΩΜΗ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΩΝ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΝΑ ΕΞΕΤΑΖΟΝΤΑΙ ΠΑΝΤΑ ΑΠΟ ΓΙΑΤΡΟ ΙΔΙΟΥ ΦΥΛΟΥ Ή ΙΔΙΑΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ?

ΣΥΜΦΩΝΩ **ΔΙΑΦΩΝΩ** **ΔΕΝ ΜΕ ΕΝΔΙΑΦΕΡΕΙ** **ΑΛΛΟ.....**

12.(ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΕΡΩΤΗΣΗ ΑΠΑΝΤΗΣΤΕ ΜΟΝΟ ΑΝ ΕΙΣΤΕ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΣ).

A. ΧΡΕΙΑΣΤΗΚΕ ΠΟΤΕ ΝΑ ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΤΕ ΣΕ ΧΩΡΑ ΕΚΤΟΣ ΙΣΛΑΜ ΙΑΤΡΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΑΠΟ ΟΜΟΘΡΗΣΚΟ ΣΑΣ ΓΙΑΤΡΟ ΚΑΙ ΝΑ ΣΑΣ ΤΟ ΑΡΝΗΘΗΚΑΝ;

ΝΑΙ **ΟΧΙ**

B. ΠΩΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΑΤΕ ΣΕ ΑΥΤΟ?

Έφυγα χωρίς δεύτερη σκέψη **Αναγκάστηκα να μείνω για να θεραπευτώ** **Βρήκα άλλο γιατρό της ίδιας θρησκείας**

Άλλο.....
.....

13. ΠΕΙΤΕ ΜΑΣ ΤΗ ΓΝΩΜΗ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΣΩΜΑ :

A. Ντύσιμο

ΔΕΝ ΣΥΜΦΩΝΩ ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΛΛΑ ΔΕΝ ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΖΩ ΣΥΜΦΩΝΩ ΚΑΙ ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΖΩ

B. Επαφή

ΔΕΝ ΣΥΜΦΩΝΩ ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΛΛΑ ΔΕΝ ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΖΩ ΣΥΜΦΩΝΩ ΚΑΙ ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΖΩ